

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ
ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ

Πίνακας Οδηγιών Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας στην καλλιέργεια της ελιάς (σύμφωνα με το πρότυπο του ΥΠ.Α.Α.Τ.: www.minagric.gr/greek/2.2.5.7_2012.html)

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
<p>Γενικές οδηγίες</p> <p><u>Αποστάσεις φύτευσης:</u> 6 x6 για αρδευόμενο ελαιώνα και 7x7m για μη αρδευόμενο. Γενικά η πυκνότητα φύτευσης να μην ξεπερνά τα 20-30 δένδρα ανά στρέμμα και να μειώνεται σε φτωχά εδάφη ή περιοχές με χαμηλή βροχόπτωση.</p> <p>Συστήματα πυκνής και υπέρ-πυκνής φύτευσης, (αποστάσεις φύτευσης 1,5x2.5 – 4,5m.).</p> <p><u>Επιλογή πολλαπλασιαστικού υλικού:</u> Τα δενδρύλλια πρέπει να είναι υγιή, πιστοποιημένα και κατάλληλης ποικιλίας (προσαρμοσμένης στις τοπικές συνθήκες και ανθεκτικής ή ανεκτικής σε ασθένειες και εχθρούς). Η φύτευση να γίνεται τέλη φθινοπώρου - αρχές χειμώνα στις ήπιες κλιματικά περιοχές και τέλος χειμώνα στις ψυχρές περιοχές. Συνιστάται η υποστύλωση των νεαρών δενδρυλλίων μέχρι την ξυλοποίηση του κεντρικού στελέχους (κορμού).</p> <p><u>Το κλάδεμα</u> πρέπει να εφαρμόζεται τον χειμώνα ταυτόχρονα με την συγκομιδή όταν η καρποφορία είναι σημαντική ή μετά την συγκομιδή και πάντοτε πριν από την άνθηση. Σε περιοχές όπου υπάρχει κίνδυνος παγετού το κλάδεμα θα πρέπει να γίνεται όταν τα φυτά εισέρχονται στη βλαστική περίοδο (νωρίς την άνοιξη).</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Αυτές οι αποστάσεις φύτευσης παρέχουν άριστες συνθήκες λίπανσης, διαθέσιμου νερού και μικροκλίματος.</p> <p>Αριθμός φυτών μεγαλύτερος από 50/στρέμμα, λόγω υπερβολικής υγρασίας εντός της κόμης των δένδρων αυξάνει την ευαισθησία σε εχθρούς και ασθένειες και επιβάλλει την ανανέωση του υπέργειου τμήματος των ελαιοδένδρων μετά από 10-12 έτη.</p> <p>Εξασφαλίζεται έτσι η αντοχή στις κλιματικές συνθήκες της περιοχής, η κανονική παραγωγή ελαιοκάρπου και η μειωμένη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων.</p> <p>Μείωση του κινδύνου παγετού. Αποφυγή τραυματισμού και σήψεων λαιμού, ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται καλύτερη διαμόρφωση</p> <p>Την περίοδο αυτή έχουμε τις μικρότερες απώλειες καρπού και τις λιγότερες πιθανότητες ζημιών από</p>

Το κλάδεμα πρέπει να γίνεται πάντοτε με ξηρό καιρό.			παγετό
<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
<u>Είδη κλαδέματος:</u>			
<u>Κλάδεμα διαμόρφωσης:</u> Δίνει το επιθυμητό σχήμα των δένδρων	OXI	NAI	Σε μικρής ηλικίας δένδρα για την γρήγορη είσοδό τους στην καρποφορία, Το καλό κλάδεμα και ο αερισμός του δέντρου πρέπει να αποτελούν το πρώτο μέτρο μείωσης των προσβολών από εχθρούς (κυρίως κοκκοειδή) και ασθένειες. Όταν επιλέγονται πυκνές φυτεύσεις πρέπει να εξασφαλίζεται με το ανάλογο σύστημα διαμόρφωσης και το κλάδεμα ο καλός φωτισμός και αερισμός του δένδρου. Τα προϊόντα του κλαδέματος, αν είναι μολυσμένα από ασθένειες ή προσβλημένα από έντομα, πρέπει να απομακρύνονται και να καίγονται.
<u>Κλάδεμα καρποφορίας:</u> Συνήθως ετήσιο κατά την διάρκεια ή προς το τέλος του χειμώνα. Συστήνεται το άνοιγμα του κέντρου της κόμης με την αφαίρεση των λαιμάργων ή πολύ ζωηρών βλαστών με ταυτόχρονο αραίωμα βλαστών στους βραχίονες ή υποβραχίονες του δένδρου.	NAI	NAI	
<u>Κλάδεμα ανανέωσης:</u> Σε μεγάλης ηλικίας δένδρα ή σε εγκαταλελειμμένους ελαιώνες που πρόκειται να μπουκ ξανά στην παραγωγή συνιστάται το κλάδεμα ανανέωσης που περιλαμβάνει συνήθως μεγάλες τομές στα σημεία διακλάδωσης των κύριων βραχιόνων (σταυρώματα).	NAI	NAI	
	OXI	NAI	Επιτυγχάνει ανανέωση της κόμης των δένδρων, ανανέωση της βλάστησης και επαναφορά στην καρποφορία.

--	--	--	--

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Σε όλους τους τύπους κλαδέματος θα πρέπει οι μέτριες και μεγάλες τομές να καλύπτονται με ειδικά επουλωτικά πληγών.</p> <p>Εάν τα δένδρα είναι υγιή συνιστάται ο τεμαχισμός και η ενσωμάτωση ή η απόθεση στο έδαφος των προϊόντων κλαδέματος</p> <p><u>Η παρενιαυτοφορία</u> (το φαινόμενο της μειωμένης παραγωγής έτος παρά έτος) είναι αναστρέψιμη και μπορεί να μειωθεί με κατάλληλο πρόγραμμα λίπανσης και κλαδέματος.</p> <p>Όσο περισσότερη ήταν η παραγωγή τόσο αυστηρότερο πρέπει να είναι το κλάδεμα.</p> <p>Επίσης συνιστάται η αφαίρεση των λαιμάργων και η ανανέωση της</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Αποφυγή μολύνσεων του ξύλου.</p> <p>Εμπλουτισμός του εδάφους σε οργανική ουσία</p> <p>Η παρενιαυτοφορία είναι έντονη σε ξηρικούς (μη ποτιστικούς ελαιώνες). Διακρίνεται σε ολική, όπου έχουμε πλήρη παραγωγή το ένα έτος και σχεδόν ακαρπία το επόμενο έτος, και σε μερική όπου την μια χρονιά η παραγωγή ανέρχεται στο 60-70% και την επόμενη στο 30-40%. Κάθε ποικιλία εκδηλώνει με διαφορετική ένταση το φαινόμενο. Π.χ. η Κορωνέικη παρουσιάζει μικρό βαθμό εκδήλωσης ενώ η ποικιλία Χαλκιδικής μεγάλο. Ο ήπιος χειμώνας ή ανεπαρκής εδαφική υγρασία, αλλά και η ξηρασία την άνοιξη και το καλοκαίρι εντείνουν το φαινόμενο.</p> <p>Χρονιά υψηλής καρποφορίας εξαντλεί το δένδρο και μειώνει την ανθοφορία της επόμενης άνοιξης. Το αυστηρό κλάδεμα αυξάνει την περιεκτικότητα αζώτου (%) στο δένδρο.</p> <p>Βοηθά στην ανάπτυξη παραγωγικής βλάστησης. Η υπερβολική βλάστηση π.χ. Ύπαρξη λαιμάργων, οδηγεί</p>

χαμηλής περιφερειακής βλάστησης (ποδιών)			στην μείωση των ανθικών καταβολών.
--	--	--	------------------------------------

Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Η πρώιμη συλλογή των καρπών, τηρουμένων των κριτηρίων ωριμότητας της ποικιλίας</p> <p>Κατεργασία του εδάφους :</p> <p>Δεν πρέπει να καλλιεργείται η περιοχή κοντά στο δένδρο (προβολή της κόμης).</p> <p>Η μηχανική κατεργασία του εδάφους να μην ξεπερνά σε βάθος τα 25 εκ. και να γίνεται χωρίς χρήση βαρέων μηχανημάτων. Συνιστάται η διατήρηση φυσικού χλοοτάπητα μεταξύ των γραμμών, με επαναλαμβανόμενη κοπή του, συνοδευόμενη με χημική ζιζανιοκτονία κατά μήκος της γραμμής φύτευσης ή κάτω από τα δένδρα.</p> <p>Σε επικλινή εδάφη η καλλιέργεια του εδάφους πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο ή αν χρειασθεί να γίνεται κατά μήκος των ισοϋψών. Σε εδάφη με μεγάλες κλίσεις >25% να γίνεται χρήση αναβαθμίδων ή εφαρμογή ακαλλιέργειας με χρήση χημικής ζιζανιοκτονίας.</p> <p>Σε λιγότερο επικλινή εδάφη συνιστάται η χλωρά λίπανση (σπορά ψυχανθών, όπως βίκου, κουκιών, κλπ).</p> <p>Συνιστάται η διατήρηση της φυσικής βλάστησης σε μη παραγωγικές περιοχές ή ζώνες (όρια ελαιώνα, πρανή κλπ.)</p>	<p>OXI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Αυξάνει την διαφοροποίηση των ανθοφόρων οφθαλμών οπότε μειώνει την παρεναιτοφορία</p> <p>Αποφυγή μικροπληγών στα ριζικά τριχίδια που λειτουργούν ως είσοδοι παθογόνων εδάφους</p> <p>Διατήρηση της υγρασίας και συντήρηση της δομής του εδάφους</p> <p>Αποφυγή διάβρωσης</p> <p>Αποφυγή διάβρωσης, λίπανση αζώτου, διατήρηση εδαφικής υγρασίας (ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλή βροχόπτωση).</p> <p>Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, διατήρηση καταφυγίων ωφελίμων, διαχείριση ανθεκτικότητας</p>

Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Άρδευση της καλλιέργειας:</u> Τα νεαρά δενδρύλλια κατά τα τρία πρώτα έτη, έχουν αυξημένες ανάγκες άρδευσης. Άρδευση συνιστάται να εφαρμόζεται σε ελαιώνες με ετήσια βροχόπτωση κάτω από 400 mm, σε νέους εντατικούς ελαιώνες (25-40 φυτά/στρέμμα) και σε φτωχά εδάφη με μικρή υδατοϊκανότητα, τόσο σε ελαιοποιήσιμες όσο και σε επιτραπέζιες ελιές.</p> <p>Η περίοδος του θέρους είναι η περισσότερο απαιτητική σε νερό, άρδευση όμως εφαρμόζεται και την άνοιξη ή και το φθινόπωρο αν δεν έχουμε επαρκείς βροχοπτώσεις. Η ποσότητα νερού που απαιτείται ανά άρδευση ανέρχεται σε 7-15 m³/στρέμμα, ανάλογα με την μηχανική σύσταση του εδάφους και την χρήση του καρπού, επιτραπέζια ή ελαιοποιήσιμη. Οι συνολικές ανάγκες των ελαιώνων σε νερό άρδευσης, πέρα από τις βροχοπτώσεις, ανέρχονται σε 350-400 m³/στρέμμα για τις επιτραπέζιες και 200-250 m³/στρέμμα για τις ελαιοποιήσιμες.</p> <p>Ευαίσθητες περιόδους σε νερό για την ελιά θεωρούνται η περίοδος λίγο πριν την άνθιση, η περίοδος καρπόδεσης και των πρώτων σταδίων αύξησης του καρπού, και η περίοδος σκλήρυνσης του πυρήνα (7-8 εβδομάδες μετά την πλήρη άνθιση) και ταχείας αύξησης του καρπού</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Η έλλειψη νερού (Απρίλιο-Ιούνιο) προκαλεί ανθόπτωση, μειώνει την παραγωγή και εξαντλεί τα ελαιόδενδρα καθιστώντας τα ευάλωτα σε εχθρούς όπως η πολλίνια, σκολύτες κλπ.</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ	

	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
Να αποφεύγονται τα υπερβολικά ποτίσματα (πέραν των πραγματικών αναγκών των φυτών)	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Οι υπερβολικές ποσότητες νερού, πέρα από την σπατάλη δημιουργούν και συνθήκες ανάπτυξης διαφόρων ασθενειών και εχθρών (π.χ. κυκλοκονίου, δάκου, κοκκοειδών κ.ά). Ευνοούν επίσης τις μολύνσεις από εδαφογενή παθογόνα.
Συνιστάται η συντήρηση του δικτύου άρδευσης και τακτική εξέταση (ανά τριετία) της καταλληλότητας του νερού της άρδευσης όταν αυτό προέρχεται από γεώτρηση ή από βιολογικό καθαρισμό. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται νερά υπονόμων ή αποστραγγιστικών δικτύων. Σε περιοχές με έλλειψη νερού συνιστάται η κατασκευή μικρών λιμνοδεξαμενών.	ΟΧΙ	ΝΑΙ	Αποφυγή αλατότητας, νιτρικών, βαρέων μετάλλων και μικροβιακού φορτίου που καταπονούν τα ελαιόδενδρα
<u>Η θρέψη της ελιάς</u> Η αγωγή λίπανσης πρέπει να στηρίζεται σε προηγηθείσα ανάλυση εδάφους που επαναλαμβάνεται κάθε τρία με πέντε χρόνια και να συνδυάζεται, όπου θεωρείται αναγκαίο, και με φυλλοδιαγνωστική, με στόχο την εξασφάλιση μιας ικανοποιητικής ισορροπίας θρέψης.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Η διατήρηση των φυτών σε θρεπτική ισορροπία αυξάνει την αντοχή τους στις ασθένειες, καθώς επίσης και σε συνθήκες έλλειψης νερού και μειώνει την καρπότητα.
Για την λιπαντική αγωγή είναι απαραίτητη 1 Η γνώση της μηχανικής σύστασης του εδάφους, του pH, της αγωγιμότητας, του % ποσοστού της οργανικής ουσίας και του ανθρακικού ασβεστίου.	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
2. Η παραγωγική κατεύθυνση (επιτραπέζια ή ελαιοποιήσιμη)	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
3. Η φαινολογική κατάσταση των δένδρων και η ύπαρξη εχθρών ή ασθενειών	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
4. Το πρόγραμμα και το σύστημα άρδευσης η ηλικία και η πυκνότητα φύτευσης των δένδρων	ΝΑΙ	ΝΑΙ	

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Γενικά η ποσότητα του χορηγουμένου αζώτου δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 10Kg/στρέμμα και στα πιο παραγωγικά κτήματα. Συνιστάται η λίπανση αζώτου να γίνεται από τα μέσα του χειμώνα μέχρι την ανθοφορία ενώ ένα μέρος της να χορηγείται το θέρος. Σε περιοχές με έντονη βροχόπτωση και σε αρδευόμενους ελαιώνες να αποφεύγεται η λίπανση του αζώτου τον χειμώνα.</p> <p>Η φωσφορική λίπανση, σε μέσης γονιμότητας εδάφη πρέπει να κυμαίνεται περίπου στο 1/3 του χορηγούμενου Αζώτου. Για τον καθορισμό της φωσφορικής λίπανσης είναι απαραίτητη η φυλλοδιαγνωστική εξέταση.</p> <p>Η καλιούχος λίπανση συστήνεται μεταξύ 8 Kgr / στρέμμα για ξηρικές καλλιέργειες και 10 - 15 kgr / στρέμμα K₂O για αρδευόμενες, ανάλογα πάντα με την παραγωγή σε ελαιόκαρπο. Συνιστάται κάθε έτος λίπανση συντήρησης 1-2 μονάδων Καλίου</p> <p>Το Βόριο είναι πολύ σημαντικό στοιχείο για την ελιά και συχνά παρατηρείται τροφопενία στο στοιχείο αυτό σε πολλές περιοχές που καλλιεργείται η ελιά ανά την Ελλάδα. Η διόρθωση της τροφопενίας βορίου είναι σχετικά εύκολη με προσθήκη βόρακα ή βορικού οξέος στο έδαφος, το φθινόπωρο μέχρι τις αρχές του χειμώνα. Σε παραγωγικά δένδρα καλής ανάπτυξης συνιστάται η προσθήκη 300-500γρ. βόρακα ή 200-300γρ βορικού οξέος ανά δένδρο. Σε δένδρα μεγάλης ανάπτυξης ή σε πολύ ασβεστούχα εδάφη η προστιθέμενη ποσότητα μπορεί να αυξηθεί μέχρι 1Kg, ανά δένδρο.</p>	<p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Υπερβολική λίπανση αζώτου ευνοεί την ανάπτυξη πολλών παθογόνων (εντόμων και μυκήτων)</p> <p>Αποφυγή έκπλυσης νιτρικών και μεταφοράς των στον υδροφόρο ορίζοντα και γενικότερα στο περιβάλλον</p> <p>Γενικά οι απαιτήσεις σε φωσφόρο των μικρής ηλικίας δένδρων είναι μεγαλύτερες από αυτές των παραγωγικής ηλικίας.</p> <p>Επαρκή επίπεδα Καλίου εξασφαλίζουν αντοχή στην ξηρασία, μικρότερες απώλειες νερού (διαχείριση διαπνοής) και μειωμένη ευπάθεια στις ασθένειες</p> <p>Η τροφопενία βορίου μπορεί να εκδηλωθεί σε δένδρα κάθε ηλικίας, με γρηγορότερη εξέλιξη όμως στα μικρότερης ηλικίας. Σε σοβαρή έλλειψη προκαλείται μείωση της ανθοφορίας και της καρπόδεσης, αυξάνεται η καρπόπτωση και παραμορφώνεται χαρακτηριστικά ο καρπός (ξηρανση του άκρου).</p> <p>Λόγω μειωμένης κινητικότητας του Βορίου (δέσμευση στην άργιλο ή άσβεστο)</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Η προσθήκη Βορίου, μπορεί να γίνει και διαφυλλικά , προανθικά με διάλυμα βόρακα (0,6-0,8%)</p> <p>Γενικά, η λίπανση συνιστάται να γίνεται με λιπάσματα που καθιστούν ευκολότερη τη χορήγηση των επιθυμητών μονάδων κάθε στοιχείου.</p> <p>Συνιστάται η χλωρά λίπανση</p> <p>Σε ιδιαίτερα παραγωγικές περιόδους συνιστάται συμπληρωματική λίπανση τόσο κατά την διάρκεια αύξησης του καρπού όσο και αμέσως μετά την συγκομιδή</p>			<p>Διόρθωση τροφοπενίας Βορίου.</p> <p>Μειώνονται οι επιπτώσεις από την εξάντληση των δένδρων και ανανεώνονται οι «αποθήκες» των θρεπτικών στοιχείων</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Ειδικές οδηγίες (Φυτοπροστασία)</u></p> <p><u>Διαχείριση ζιζανίων</u></p> <p>Τα ζιζάνια ανταγωνίζονται τα δένδρα της εληάς στην προσρόφηση νερού και θρεπτικών στοιχείων, δημιουργούν προβλήματα κατά την συγκομιδή, όταν είναι ξερά αυξάνουν τον κίνδυνο πυρκαγιάς κατά τους θερινούς μήνες, είναι ξενιστές επιβλαβών οργανισμών, αυξάνουν τον κίνδυνο πρόκλησης παγετού σε ελαιώνες περιοχών με ψυχρό κλίμα. Παράλληλα όμως η παρουσία τους στον ελαιώνα έχει και θετικές επιπτώσεις όπως η προστασία του εδάφους από τη διάβρωση, η προσέλευση ωφέλιμων εντόμων, ο εμπλουτισμός του εδάφους με οργανική ουσία, η ενίσχυση της βιοποικιλότητας. Οι απαιτήσεις ως προς την διαχείριση των ζιζανίων στον ελαιώνα εξαρτώνται από την ηλικία των δένδρων, την εποχή του έτους και από το αν πρόκειται για αρδευόμενο ή μη ελαιώνα. Η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου επέμβασης εξαρτάται από τις συνθήκες αυτές αλλά και από το είδος των ζιζανίων, γεγονός που προϋποθέτει την σωστή αναγνώριση των ειδών και την παρακολούθηση της παρουσίας τους στον αγρό ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισής τους.</p> <p><u>Αντιμετώπιση - Προληπτικά μέτρα</u></p> <p>Αποφυγή αγρών προς εγκατάσταση ελαιώνα, οι οποίοι έχουν πρόβλημα από δύσκολα στην καταπολέμηση ζιζάνια.</p>	ΟΧΙ	ΝΑΙ	<p>Η αντιμετώπιση δύσκολων στην καταπολέμηση ζιζανίων (π.χ. πολυετή θερινά είδη, ζιζάνια με ανθεκτικότητα στα ζιζανιοκτόνα) είναι πιο αποτελεσματική και κάποιες φορές εφικτή μόνο αν γίνει πριν την εγκατάσταση του ελαιώνα.</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Αντιμετώπιση - Προληπτικά μέτρα</u></p> <p>Οι αγροί που έχουν προβλήματα από μεγάλους πληθυσμούς ζιζανίων θα πρέπει πρώτα να απαλλάσσονται από αυτά και να μειώνεται σημαντικά το φορτίο σπόρων και άλλων αναπαραγωγικών οργάνων των ζιζανίων πριν την εγκατάσταση του ελαιώνα.</p> <p>Ανάλογα με τα είδη των ζιζανίων αυτό μπορεί να γίνει με θερινή κατεργασία του εδάφους ώστε να έρθουν στην επιφάνεια τα υπόγεια αναπαραγωγικά όργανα πολυετών ειδών τα οποία καταστρέφονται από τις υψηλές θερμοκρασίες του θέρους.</p> <p>Αντίθετα, η μείωση των αποθεμάτων σπόρων στο έδαφος από ετήσια είδη μπορεί να επιτευχθεί με επανειλημμένη εφαρμογή ψευδοσποράς κατά την οποία γίνεται κατεργασία του εδάφους, ακολουθεί πότισμα και στην συνέχεια καταστροφή των ζιζανίων που φύτεψαν.</p> <p><u>Σε εγκατεστημένους ελαιώνας</u></p> <p>Κατά το διάστημα, από την έναρξη της νέας βλάστησης –αρχές άνοιξης- έως και την ελαιοποίηση –τέλος θέρους, ο ελαιώνας θα πρέπει να διατηρείται κατά το δυνατόν απαλλαγμένος από ανταγωνιστικά ζιζάνια, ιδιαίτερα εάν πρόκειται για ξηρικό ελαιώνα.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Τα νεαρά δένδρα ελιάς κατά τα πρώτα έτη μετά την εγκατάστασή τους είναι περισσότερο ευάλωτα στον ανταγωνισμό για νερό και θρεπτικά στοιχεία από τα ζιζάνια, λόγω του περιορισμένου ριζικού τους συστήματος.</p> <p>Το διάστημα αυτό τα δένδρα της ελιάς κινδυνεύουν από τον ανταγωνισμό με τα ζιζάνια είναι.</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ζιζανίων και την αποφυγή προβλημάτων που συνδέονται με αυτή, συνίσταται να ακολουθείται συνδυασμός μεθόδων.</p> <p><u>Μέθοδοι για την αντιμετώπιση των ζιζανίων</u></p> <p>Μηχανική καταπολέμηση με κατεργασία του εδάφους.</p> <p>Χορτοκοπή</p> <p>Εγκατάσταση φυτών κάλυψης από σπορά ή κατάλληλων αυτοφυών φυτών όπως η οξαλίδα (είδος επιθυμητό ως φυτό κάλυψης στους ελαιώνες)</p> <p>Κάλυψη του εδάφους με διάφορα υλικά κάλυψης για την παρεμπόδιση της βλάστησης των ζιζανίων λόγω της προκαλούμενης σκίασης ή και της έκλυσης αλληλοπαθητικών ουσιών</p> <p>Χημική αντιμετώπιση με τα επιτρεπόμενα εγκεκριμένα ζιζανιοκτόνα.</p>			<p>Είναι πιο αποτελεσματική όσο τα ζιζάνια βρίσκονται στα πρώτα στάδια ανάπτυξής τους</p> <p>Η οξαλίδα, λόγω του χειμερινού βιολογικού της κύκλου (δεν ανταγωνίζεται τα δένδρα της ελιάς) αλλά και του αλληλοπαθητικού της δυναμικού, έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της εμφάνισης ανταγωνιστικών ζιζανίων. Επιπλέον τα φυτά κάλυψης προστατεύουν το έδαφος από την διάβρωση, ιδίως σε επικλινείς ελαιώνες.</p> <p>Π.χ. Κάλυψη του εδάφους με άχυρο</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Διαχείριση ζιζανίων</u> Συνιστάται η καταστροφή των πολυετών θερινών ζιζανίων</p> <p>Η διαχείριση των χειμερινών ζιζανίων κατά την περίοδο της συγκομιδής θα πρέπει να είναι τουλάχιστον προσωρινή</p> <p>Συνιστάται η διατήρηση φυσικής ή και τεχνητής βλάστησης κατά την περίοδο των βροχών ιδιαίτερα στα επικλινή εδάφη (κλίση μεγαλύτερη από 10%)</p> <p>Στην εφαρμογή προφυτρωτικών ζιζανιοκτόνων η εφαρμοζόμενη δόση θα πρέπει να μειώνεται σε ελαφρά και ασβεστούχα εδάφη και από το δεύτερο έτος εφαρμογής να συνεχίζεται η μείωση της δόσης με βάση την μείωση της πυκνότητας των ζιζανίων.</p> <p>Στα διασυστηματικά ζιζανιοκτόνα η δόση τροποποιείται ανάλογα με το είδος του ζιζανίου.</p> <p>Τα προφυτρωτικά εφαρμόζονται με αρκετή εδαφική υγρασία ή όταν αναμένεται βροχή ή με ελαφρά ενσωμάτωση. Κατά την εφαρμογή μεταφυτρωτικών ζιζανιοκτόνων απαιτείται ικανοποιητική εδαφική και ατμοσφαιρική υγρασία.</p>	<p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικά το θέρος</p> <p>Διευκόλυνση της συγκομιδής</p> <p>Αντιδιαβρωτικό μέτρο</p> <p>Μείωση υπολειμμάτων στο έδαφος και περιβαλλοντικών επιπτώσεων</p> <p>Διαφορετική ευαισθησία μεταξύ των ειδών</p> <p>Επιτυγχάνεται καλύτερη δράση</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Τα μεταφυτρωτικά ζιζανιοκτόνα συνιστάται να εφαρμόζονται με κατευθυνόμενο ψεκασμό, και με χαμηλή πίεση και να αποφεύγεται ο ψεκασμός καρπών, φύλλων, βλαστών, πληγών ή πράσινου φλοιού (νεαρά δένδρα). Να προηγείται αφαίρεση παραφυάδων ή λαιμάργων βλαστών.</p> <p>Η ζιζανιοκτονία θα πρέπει να γίνεται κατά θέσεις. Συνιστάται συνδυασμός μηχανικής καταπολέμησης των ζιζανίων (ελαφρά άροση, σκάλισμα ή χορτοκοπή) μεταξύ των γραμμών των δένδρων και εφαρμογή ζιζανιοκτονίας μόνο επί των γραμμών.</p> <p>Συνιστάται να διατηρούνται απέκαστες ζώνες κατά την εφαρμογή ζιζανιοκτόνων.</p> <p>Συνιστάται επίσης η διατήρηση οικολογικών υποδομών (ecological infrastructures) σε έκταση τουλάχιστον 5% του αγροτεμαχίου, στα όρια, ή και εντός του ελαιώνα. Ιδιαίτερα με φυτά (διατήρηση ή φύτευση) που έχει βρεθεί ότι φιλοξενούν ωφέλιμα (παράσιτα του δάκου και άλλων εχθρών) όπως: Ακονυζιά , χαρουπιά, εσπεριδοειδή, δρυς, βελανιδιά, ασπάλαθος, αχινοπόδιο, κίστος, κάπαρη, σκυλοκρεμμύδα κ.α.</p> <p>Επίσης να διατηρούνται τα φυτά φράκτες στα όρια των ελαιώνων, φωλιές πουλιών κλπ. περιβαλλοντικά στοιχεία.</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Αποφυγή ζημιών στην καλλιέργεια</p> <p>Διατήρηση βιοποικιλότητας που ευνοεί την καλλίτερη ισορροπία στο οικοσύστημα</p> <p>Καταφύγια ωφελίμων, επιβράδυνση του φαινομένου της ανθεκτικότητας των εχθρών, ενίσχυση της βιοποικιλότητας.</p> <p>Προστασία περιβάλλοντος</p>

<u>Σε όλη την καλλιεργητική περίοδο</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>ΙΟΙ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΕΣ ΣΕ ΙΟΥΣ Από την εληγά έχουν απομονωθεί και ταυτοποιηθεί αρκετοί ιοί των οποίων η παρουσία έχει συνδεθεί με διάφορα συμπτώματα. Τέτοιοι είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο ιός του καρουλιάσματος του φύλλου της κερασιάς. • Ο ιός του μωσαϊκού της αγγουριάς. • Ο λανθάνων 1 της εληγάς. • Ο λανθάνων 2 της εληγάς. • Ο ιός συνδεόμενος με τον ίκτερο των φύλλων της εληγάς κ.ά. <p>Επίσης, στην εληγά έχουν περιγραφεί μερικά σύνδρομα ασθενειών που είναι εμβολιο-μεταδιδόμενα και έχουν αποδοθεί σε ιούς όπως: Το Δρεπανοειδές φύλλο της εληγάς, οι Ύβοι των καρπών της εληγάς και η Ευλογία των καρπών της εληγάς. Η επιδημιολογία των παραπάνω παθογόνων και παθογόνων παραγόντων στην εληγά δεν έχει μελετηθεί επαρκώς.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Χρήση Υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>ΜΥΚΗΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ <u><i>Spilocaea oleagina</i> (Castagne) Hughes. συν. <i>Cycloconium oleaginum</i> Class:DOTHIDEOMYCETES (Κυκλοκόνιο)</u> Τα συμπτώματα της ασθένειας γίνονται συνήθως αντιληπτά στο έλασμα των φύλλων. Ο μύκητας προσβάλλει επίσης και τους μίσχους των φύλλων και τους ποδίσκους των καρπών. Σε σοβαρές προσβολές προκαλείται φυλλόπτωση και καρπόπτωση και τα δένδρα οδηγούνται σε καχεξία. Σπανιότερα προσβάλλονται οι καρποί και οι νεαροί κλαδίσκοι. Για την πραγματοποίηση των μολύνσεων είναι απαραίτητη η βροχή ή η υψηλή υγρασία (πχ. σχηματισμός δρόσου στην επιφάνεια των φύλλων) και οι σχετικά χαμηλές θερμοκρασίες (με άριστες μεταξύ 15-20⁰C). Οι μολύνσεις γίνονται κυρίως σε δύο περιόδους την άνοιξη και το φθινόπωρο ενώ τον χειμώνα μόνο σε περιοχές όπου είναι ήπιος. Το καλοκαίρι οι νέες μολύνσεις και η ανάπτυξη του παθογόνου σταματούν.</p> <p>Αντιμετώπιση <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <p>α) Αποφυγή εγκατάστασης ελαιώνων σε υγρές και πεδινές περιοχές σε αγρούς που νεροκρατούν.</p> <p>β) Κλάδεμα με στόχο τον καλύτερο αερισμό και φωτισμό του εσωτερικού της κόμης.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Το παθογόνο ευνοείται ιδιαίτερα σε περιοχές με αυξημένη σχετική υγρασία πχ. Κέρκυρα.</p> <p>Περιορισμός της υγρασία του φυλλώματος.</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>γ) Επιλογή ανθεκτικών/ανεκτικών ποικιλιών ή κλώνων, εφόσον είναι εμπορικά αποδεκτές, όπου είναι εφικτό (ανάλογα με το κλίμα, την παράδοση κ.ά στοιχεία της περιοχής).</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u></p> <p>Η ασθένεια του κυκλοκονίου αντιμετωπίζεται με προληπτικούς ψεκασμούς. Συνήθως, γίνονται δύο:</p> <p>Α) Ο πρώτος την άνοιξη μετά την έναρξη της βλαστικής περιόδου και όταν το μήκος της νέας βλάστησης είναι 2 με 5εκ.</p> <p>Β) Ο δεύτερος το φθινόπωρο πριν την έναρξη των βροχών.</p> <p><u>Όσον αφορά στη χρήση εγκεκριμένων σκευασμάτων από τις πλέον αποτελεσματικές δραστικές ουσίες έχει αποδειχθεί ο βορδιγάλειος πολτός(1%).</u></p> <p>Σε περίπτωση που η πίεση από την ασθένεια είναι μεγάλη και οι προσβολές συνεχίζονται παρά τους προληπτικούς ψεκασμούς, θα χρειαστεί οι επεμβάσεις να συνεχιστούν. (Μερικές φορές με συχνότητα 15-20 ημέρων η μια μετά την άλλη.)</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>π.χ., η Κορωνέικη είναι ανθεκτική στην ασθένεια, ενώ η Καλαμών πολύ ευαίσθητη.</p> <p>Αποτροπή νέων ανοιξιάτικων προσβολών.</p> <p>Αποτροπή των φθινοπωρινών προσβολών</p> <p>Σε υγρές περιοχές, σε νεαρά δενδρύλλια, σε πυκνές φυτεύσεις και σε ελαιώνες όπου ενδημεί η ασθένεια του κυκλοκονίου, η αύξηση της συχνότητας των επεμβάσεων κρίνεται απαραίτητη.</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Carpodium sp. (C. oleae) (Ασκομύκητες) (Καπνιά).</u> Οι κλαδίσκοι, οι βλαστοί και τα φύλλα καλύπτονται από μαύρο στρώμα καπνιάς. Η καπνιά αναπτύσσεται στα μελιτώδη εκκρίματα των κοκκοειδών εντόμων και της ψύλλας της ελιάς.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Η καταπολέμηση των αιτίων που την βοηθούν να αναπτυχθεί (ψύλλας και κοκκοειδών εντόμων) παρέχει προστασία στο δένδρο από την καπνιά.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Η αντιμετώπιση των εντόμων που την προκαλούν είναι ικανό μέτρο αντιμετώπισης του μύκητα.

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Verticillium dahliae</u> Klebahn Αδηλομύκητες <u>(Βερτισίλιο, Βερτισιλίωση)</u></p> <p>Το βερτισίλιο ως ασθένεια υπάρχει σχεδόν σε όλες τις ελαιοκομικές χώρες. Προκαλεί σοβαρές ζημιές κυρίως σε αρδευόμενους ελαιώνες σε μικρής και κυρίως μέσης ηλικίας σπάνια δε σε μεγάλης ηλικίας δένδρα. Τα συμπτώματα εμφανίζονται με την μορφή του απότομου μαρασμού (αποπληξία) ή με σταδιακή αποξήρανση των κλάδων και ως ημιπληγία. Ο μύκητας δραστηριοποιείται όταν οι θερμοκρασίες του εδάφους είναι χαμηλές (>8 °C, αργά τον χειμώνα). Άριστη θερμοκρασία ανάπτυξής του είναι 23°C ενώ πάνω από τους 30°C επιβραδύνεται σημαντικά. Έχει μεγάλο ευρος ξενιστών και επιβιώνει στο έδαφος για πολλά έτη σχηματίζοντας μικροσκληρώτια.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <p>α) Προμήθεια υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού. β) Επιλογή ανεκτικής ποικιλίας γ) Έλεγχος για το καλλιεργητικό παρελθόν του αγρού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποφυγή φύτευσης ελαιοδέντρων σε εδάφη όπου είχαν καλλιεργηθεί ευπαθή φυτά (βαμβάκι, κηπευτικά, πυρηνόκαρπα κ.ά.). • Αποφυγή συγκαλλιέργειας ή γειτνίασης με ευπαθή φυτά. <p>δ) Αποφυγή κοινής χρήσης μηχανημάτων κατεργασίας εδάφους αν αυτά δεν καθαρίζονται καλά πριν την χρήση τους σε νέο αγρό. Το μέτρο συνιστάται και για ύποπτους για την ασθένεια αγρούς.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Τα τελευταία χρόνια η εντατικοποίηση (αύξηση αρδευόμενων ελαιώνων, υπερβολικές λιπάνσεις, κατεργασία του εδάφους) και η αύξηση των καλλιεργουμένων εκτάσεων της ελιάς συνέβαλαν στην σημαντική εξάπλωση της ασθένειας</p> <p>Δεν υπάρχει ανθεκτική ποικιλία ελιάς αλλά η Καλαμών, Κορωνέικη και Λιανοηλά Κερκύρας εμφανίζουν κάποιου βαθμού ανοχή. Αποφυγή καλλιέργειας μολυσμένων εδαφών</p> <p>Ο μύκητας έχει μεγάλο κύκλο ξενιστών και επιβιώνει στο έδαφος για πολλά έτη απουσία ξενιστή . Πιθανή εισαγωγή μολυσμάτων από τον μυκητα στον αγρό. Με την μεταφοράς χώματος από μολυσμένους αγρούς στα ελαστικά, τα μαχαίρια, ινία κλπ εισάγονται μολύσματα του μύκητα στον αγρό.</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>ε) Μείωση της κατεργασίας εδάφους (οργώματα φρεζαρίσματα για την ενσωμάτωση λιπασμάτων και την ζιζανιοκτονία).</p> <p>ζ) Τον Μάρτιο συνιστάται η εφαρμογή ριζοποτίσματος με μίγματα ωφελίμων θερμοφίλων μικροοργανισμών εδά-φους ή χαρπίνης σε δένδρα που παρουσιάζουν συμπτώματα (ξερούς βλαστούς, ξερές ταξιανθίες κλπ.)</p> <p><u>Χημική ζιζανιοκτονία</u></p> <p><u>Όπου υπάρχει διαπιστωμένη η παρουσία του παθογόνου.</u></p> <p>α) Στα προσβεβλημένα τμήματα του ελαιώνα να εφαρμόζεται ακαλλιέργεια και χημική ζιζανιοκτονία.</p> <p>β) Το κλάδεμα των ασθενών δένδρων να γίνεται ξεχωριστά και πριν την ξήρανση και πτώση των φύλλων</p> <p>γ) Οι προσβεβλημένοι κλάδοι του δένδρου πρέπει να καίγονται και να μη γίνεται χρήση καταστροφέα.</p> <p>δ) Εφαρμογή της ηλιοαπολύμανσης</p> <p><u>Η επίδραση της άρδευση στην ασθένεια.</u></p> <p>α) Αποφυγή αρδεύσεων με κατάκλυση ή με αυλάκια.</p> <p>β) Συνιστάται η στάγδην άρδευση.</p>	<p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Επιτυγχάνεται περιορισμός της διασποράς του παθογόνου στον αγρό και αποφυγή δημιουργίας πληγών στις ρίζες που λειτουργούν σαν θύρες εισόδου για το παθογόνο.</p> <p>Προστασία των ριζών από ανταγωνιστές μύκητες, ενίσχυση της άμυνας των δένδρων έναντι της δράσης του παθογόνου.</p> <p>Αποφυγή διασποράς του μολύσματος του παθογόνου.</p> <p>Αποφυγή αύξησης των μολυσμάτων του παθογόνου.</p> <p>Αποφυγή αύξησης και διασποράς των μολυσμάτων του παθογόνου.</p> <p>Θεραπευτικό μέτρο περιορίζει τα μολύσματα του παθογόνου. Δημιουργία αντιξοων συνθηκών για τον μύκητα και μείωση της επέκτασης της προσβολής</p> <p>Οι τρόποι αυτοί άρδευσης συμβάλλουν στην διασπορά των μικροσκληρωτιών από μολυσμένες σε αμόλυντες περιοχές</p> <p><u>Προσοχή.</u> Η στάγδην άρδευση μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εδαφικών μολυσμάτων του παθογόνου στην ζώνη διαβροχής.</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u><i>Armillaria (=Armillariella) mellea</i> (Vahl:Fr.) Kummer.</u> Βασιδιομύκητες (Αρμιλλάρια)</p> <p><u><i>Rosellinia necatrix</i> Berl. ex Prill</u> Ασκομύκητες (Ροζελλίνια)</p> <p><u><i>Omphalotus illudens</i> (DC.) Singer</u> Βασιδιομύκητες (Ομφαλότους, Ζελατίνα)</p> <p>Οι σηψιρριζίες στην ελιά οφείλονται στους μύκητες Αρμιλλάρια, Ροζελλίνια και Ομφαλότους ή ζελατίνα. Οι παραπάνω μύκητες προκαλούν σήψεις των ριζών που οδηγούν στην ολική ή μερική ξήρανση των δένδρων. Η ταχύτητα ξήρανσης των προσβεβλημένων δένδρων εξαρτάται από τις επικρατούσες συνθήκες. Οι σηψιρριζίες ευνοούνται από τις βροχοπτώσεις και την υψηλή εδαφική υγρασία. Ωστόσο η ζελατίνα εμφανίζεται και σε ξηρά και επικλινή εδάφη. Η ασθένεια εμφανίζεται αρχικά σε μεμονωμένα δένδρα και μπορεί να επεκταθεί αργά στα γειτονικά. Η μετάδοσή των μυκήτων γίνεται αντίστοιχα: <i>Armillaria</i> sp. με σπόρια και ριζόμορφα <i>Rosellinia necatrix</i> με ριζόμορφα <i>Omphalotus illudens</i> πιθανόν με την επαφή των ριζών.</p>			

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ	

	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα στην εγκατάσταση ελαιώνα.</u> α) Εκρίζωση των ξερών δένδρων (παλαιών εληών, μηλοειδών, κ.α) με όλο το ριζικό τους σύστημα. Η εργασία αυτή γίνεται τον χειμώνα όταν το χώμα είναι μαλακό. Ακολουθεί καταστροφή τους με φωτιά. β) Καλλιέργεια του αγρού για δύο χρόνια με σιτηρά. γ) Καλή στράγγιση του εδάφους. δ) Χρήση υγιούς και πιστοποιημένου φυτικού υλικού. - Αποφυγή λήψης άγριων εληών για υποκείμενα από δασικές εκτάσεις.</p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα στους εγκαταστημένους ελαιώνες.</u> α) Εκρίζωση των προσβεβλημένων δένδρων καθώς και των γειτονικών τους και καταστροφή τους με φωτιά β) Απομόνωση του προσβεβλημένου μέρους του ελαιώνα με μια τάφρο πλάτους 30εκ. και βάθους 60εκ. Το χώμα από το σκάψιμο της τάφρου να πέφτει προς την πλευρά των άρρωστων δένδρων. γ) Ηλιοαπολύμανση σε συνδυασμό με την χρήση ανταγωνιστικών μικροοργανισμών εδάφους (μυκήτων και βακτηρίων) που ζουν στην περιοχή της ριζόσφαιρας.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Οι μύκητες επιβιώνουν σαπροφυτικά στις νεκρές ρίζες των φυτών.</p> <p>Μείωση του μολύσματος. Μείωση της εδαφικής υγρασίας.</p> <p>Καταστροφή του μολύσματος.</p> <p>Δημιουργία δυσμενών συνθηκών για την εξάπλωση των μυκήτων Καταστροφή των μυκηλιακών υφών</p> <p>Πιθανή μείωση των μολυσμάτων</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><i>Phytophthora</i> spp. Class : OOMYCETES (Φυτόφθορα)</p> <p>Η φυτόφθορα προσβάλλει κυρίως μικρής ηλικίας δένδρα εληάς. Ευνοείται σε περιοχές ιδιαίτερα υγρές αλλά μπορεί να υπάρξουν μολύνσεις και όπου το παθογόνο υπάρχει και ευνοηθεί από τις περιβαλλοντικές συνθήκες. Μπορεί να οδηγήσει σε σταδιακή ξήρανση των δένδρων ή απότομη μάρανση (αποπληξία).</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Συστήνεται η απομάκρυνση των ξηρών κλάδων. Αποφυγή κατακλύσεων ή υπερβολικών ποτισμάτων . Αποφυγή μεταφοράς χώματος από ασθενή δένδρα σε αμόλυντες περιοχές. Λίπανση Ασβεστίου-Βορίου η χρήση φωσφορικών ιόντων Καλίου - Χαλκού</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Αποφυγή συνθηκών ανάπτυξης και μεταφοράς της ασθένειας</p> <p>Ενισχύουν την άμυνα των φυτών. Τα φωσφορικά άλατα είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά εναντίον κυρίως των ωμοκλήτων</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><i>Fomitiporia mediterranea</i> M. Fischer (= <i>Phellinus punctatus</i>) Class: AGARICOMYCETES (Ισκα)</p> <p>Προκαλεί ξηράνσεις κλάδων και δένδρων. Η ασθένεια δεν αποτελεί σηψιρριζία, αλλά το παθογόνο μολύνει τα ελαιόδενδρα κυρίως δια των πληγών κλαδεύματος. Η προσβολή εντοπίζεται στην περιοχή του ξύλου του κορμού και των κυρίων βραχιόνων. Παρατηρείται καστανός μεταχρωματισμός και σήψη του ξύλου, καθώς και νέκρωση του φλοιού, συνήθως προς τη μία πλευρά του κορμού, δημιουργώντας συχνά έλκη.</p> <p>Το πιο χαρακτηριστικό σύμπτωμα της ασθένειας είναι το εύθρυπτο ξύλο («ροκανίδια») στα σημεία προσβολής (βραχιόνων, κορμού) στις μεγάλες τομές. Το ξύλο γίνεται εύθρυπτο, δημιουργώντας συμπτώματα παρόμοια με αυτά που προκαλεί η ίσκα στο αμπέλι.</p> <p>Σε πολλές περιπτώσεις, στην επιφάνεια του κορμού και των κύριων βραχιόνων εμφανίζονται τα καρποσώματα του μύκητα. Αυτά είναι πολυετή, ξυλώδη, με πορώδη επιφάνεια καστανή, λεία (βελοούδινη) και επεκτείνονται επιφανειακά. Τα καρποσώματα δημιουργούνται με τις πρώτες βροχές (συνθήκες υψηλής υγρασίας), κυρίως κατά την περίοδο.</p>			

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Η εντατικοποίηση της καλλιέργειας και η αλλαγή των καλλιεργητικών φροντίδων οδήγησε στην επέκταση της ασθένειας.</p> <p>Η ελγή προσβάλλεται και από απομονώσεις του μύκητα από άλλους ξενιστές (εσπεριδοειδή, ακτινιδιά).</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Αντιμετωπίζεται κυρίως την εποχή του κλαδέυματος με προληπτικά μέτρα που αναφέρονται στην αντίστοιχη περίοδο</p> <p>Συλλογή των καρποσωμάτων, απομάκρυνση από τον αγρό και καταστροφή τους με φωτιά.</p> <p>Ισορροπημένη θρέψη (ανύψωση pH του εδάφους με ασβέστωση).</p> <p>Αντικατάσταση των προσβεβλημένων ελαιόδένδρων με παραφυάδες, που φύονται από το λαιμό του δένδρου και όχι από το ξύλο του κορμού.</p>	<p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Μείωση του μολύσματος</p> <p>Δημιουργία αντίξων συνθηκών για τον μύκητα</p> <p>Οι παραφυάδες αναπτύσσονται τάχιστα και η απώλεια παραγωγής αντικαθίσταται γρήγορα. Στο τρίτο έτος καλλιέργειας, το νέο ελαιόδενδρο εισέρχεται στην παραγωγή.</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Phoma incompta Saccardo.&Martius</u> Αδηλομήκητες. (Φόμα)</p> <p>Τα συμπτώματα μοιάζουν με αυτά της βερτισιλίωσης ή της τροφοπενίας βορίου - η εργαστηριακή εξέταση είναι απαραίτητη. Χαρακτηριστικό σύμπτωμα είναι η μάρανση νεαρών βλαστών (2-3ετών) χωρίς να πέφτουν τα φύλλα. Στην επιφάνεια του προσβεβλημένου βλαστού παρατηρούνται επιμήκης νεκρώσεις ελαφρά βυθισμένες ενώ εσωτερικά παρατηρείται καστανός μεταχρωματισμός της ξυλώδους ζώνης. Προσβάλλονται κυρίως δένδρα μεγάλης ηλικίας. Η ασθένεια ευνοείται από ύπαρξη πληγών (ουλών), υψηλές θερμοκρασίες (25-29⁰C) και βροχερό καιρό.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> α) Συνιστάται επιμελής αφαίρεση κατά την ξηρή περίοδο, των προσβεβλημένων κλαδίσκων και καταστροφή τους με φωτιά. β) Ανεκτικές ποικιλίες (όπου είναι τοπικά και εμπορικά αποδεκτές <u>Χημική αντιμετώπιση</u> Αμέσως μετά την αφαίρεση των προσβεβλημένων βλαστών και κλάδων συνιστάται ένας ψεκασμός με χαλκούχο σκεύασμα</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Μείωση του μολύσματος. Προστασία των τομών από την είσοδο των παθογόνων.</p> <p>Οι ποικιλίες Κορωνεϊκή και Μανακι παρουσιάζουν μερική ανθεκτικότητα στην ασθένεια.</p> <p>Μερικές δραστικές ουσίες έχουν δώσει καλά αποτελέσματα για την αντιμετώπιση της ασθένειας</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><i>Leveillula taurica</i> (Lev.) G.Arnaud. Class : ASCOMYCETES (Ωίδιο)</p> <p>Η ασθένεια προκαλεί κηλιδώσεις (από κιτρινες έως νεκρωτικές) ως επί το πλείστον σε νεαρά φύλλα. Σπάνια παρατηρείται φυλλόπτωση.</p> <p><u>Αντιμετώπιση.</u> Δεν χρίζει αντιμετώπισης.</p> <p><u>ΦΥΤΟΠΛΑΣΜΑΤΑ</u> Συμπτώματα και ανωμαλίες όπως βλαστομανία, καρούλιασμα φύλλων υπερτροφικές ταξιανθίες, φυλλάδια κ.ά συνδέθηκαν με την παρουσία φυτοπλασμάτων. Η επιδημολογία των φυτοπλασμάτων στην ελιά δεν έχει μελετηθεί επαρκώς. Υπάρχουν ενδείξεις ότι το έντομο <i>Hyaletthes obsoletus</i> είναι φορέας φυτοπλασμάτων στην ελιά.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Χρήση υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>ΕΧΘΡΟΙ</u></p> <p><u><i>Closterotomus (=Calocoris) trivialis</i> Costa</u> HEMIPTERA: MIRIDAE (Καλόκορη)</p> <p>Είναι πολυφάγο έντομο και προκαλεί κυρίως οφθαλμόπτωση, και πτώση ανθέων. Αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα κατά τόπους και κατά χρόνους με αποτέλεσμα η ζημιά από την πτώση των οφθαλμών και των ανθέων να σημειώνεται ορισμένες φορές είτε σε ευρύτερες περιοχές, είτε σε ορισμένους ελαιώνες, είτε ακόμα σε ορισμένα δένδρα ενός ελαιώνα.</p> <p>Πυκνότεροι πληθυσμοί του εντόμου εμφανίζονται στο τέλος του χειμώνα με αρχές-μέσα της άνοιξης.</p> <p>Σημαντικά πυκνότεροι πληθυσμοί ανευρίσκονται στην αυτοφυή βλάστηση (πχ. διανόχορτο, παριετάρια, τσουκνίδα, σινάπι, αγριοσέλινο) σε σχέση με τα ελαιόδεντρα</p> <p><u>Παρακολούθηση</u></p> <p>Συνιστάται η παρακολούθηση των πληθυσμών του εντόμου με τινάγματα κλάδων εληάς σε υποδοχείς, από την ολοκλήρωση της ανάπτυξης του ανθοφόρου οφθαλμού και μέχρι την πλήρη ανάπτυξη της βοτρυώδους ταξιανθίας (στάδιο μούρου).</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Στην εληά το ευαίσθητο βλαστικό στάδιο είναι όταν έχει αναπτυχθεί ο ανθοφόρος οφθαλμός και μέχρι το στάδιο που η βοτρυώδης ταξιανθία έχει πλήρως αναπτυχθεί και τα άνθη αρχίζουν να φουσκώνουν (στάδιο μούρου).</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Οικονομικό όριο επέμβασης</u> Η πληθυσμιακή πυκνότητα κατά την οποία πρέπει να ληφθούν μέτρα αντιμετώπισης είναι 6-7 άτομα/κλαδίσκο μήκους 50-60εκ. κατά τα ευαίσθητα βλαστικά στάδια των δένδρων</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Συστήνεται η διατήρηση των αυτοφυών ξενιστών (διανόχορτο, τσουκνίδα, παριετάρια, σινάπι, κλπ) μέχρι την έναρξη της άνθησης των ελαιοδένδρων.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Διενέργεια ψεκασμού με τα εγκεκριμένα φυτοπροστατευτικά εάν διαπιστωθεί ότι υπάρχουν υψηλοί πληθυσμοί και χαμηλή ανθοφορία</p> <p>Απαγορεύεται ο ψεκασμός κατά την άνθηση των ελαιοδένδρων</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Κρίσιμη πυκνότητα πληθυσμού του εντόμου κατά τον σχηματισμό των ανθοφόρων οφθαλμών της εληάς</p> <p>Ώστε να αποφευχθεί η μετακίνηση του εντόμου από τους αυτοφυείς ξενιστές στα ελαιοδεντρα.</p> <p>Αποφυγή θανάτωσης μελισσών και άλλων επικονιαστών της αυτοφυούς βλάστησης και ωφελίμων εντόμων</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Palpita vitrealis(=unionalis) (Rossi) LEPIDOPTERA: PYRALIDAE</u> <u>(Μαργαρόνια)</u></p> <p>Προσβάλει την τρυφερή βλάστηση (κορυφές και φύλλα τρυφερών βλαστών, κλειστά άνθη και πράσινους αναπτυσσόμενους καρπούς).</p> <p>Στη χώρα μας έχει 4-5 γενεές το χρόνο.</p> <p>Σε μεγάλα ελαιόδεντρα η ζημιά δεν είναι αξιόλογη εκτός από ορισμένες τοποθεσίες και χρονιές, που πιθανώς να σχετίζεται με την παρατεταμένη αφθονία νέας βλάστησης.</p> <p>Κατά κανόνα το έντομο μπορεί να προκαλέσει αξιόλογη ζημιά σε νεαρά δενδρύλλια, σε φυτώρια ή νεοσύστατους ελαιώνες.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u></p> <p>Συνιστάται μία επέμβαση με εγκεκριμένο σκεύασμα μόνο σε φυτώρια δενδρυλλίων ελιάς καθώς και σε νεαρά δένδρα όταν παρουσιαστούν έντονες προσβολές</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Μεγάλοι πληθυσμοί μπορεί να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές, οδηγώντας ακόμα και σε καταστροφή των φυτών.</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Saissetia oleae Olivier</u> HOMOPTERA: LECANIDAE (Λεκάριο)</p> <p>Το έντομο είναι σημαντικός εχθρός της ελιάς στη χώρα μας. Προσβάλλει φύλλα, τρυφερούς βλαστούς ή μικρούς κλάδους απομυζώντας το χυμό τους. Τα μελιτώδη αποχωρήματά του ευνοούν την ανάπτυξη των μυκήτων της καπνιάς.</p> <p>Ευνοείται από την υψηλή σχετική υγρασία που συχνά παρατηρείται όταν το φύλλωμα είναι πυκνό και δεν αερίζεται. Σοβαρές προσβολές παρουσιάζονται σε δέντρα υγρών περιοχών, ποτιστικά και ακλάδευτα. Η ενηλικίωση των θηλυκών εντόμων που διαχειμάσαν γίνεται προς το τέλος της άνοιξης.</p> <p><u>Παρακολούθηση πληθυσμών</u> Η παρακολούθηση γίνεται με δειγματοληψίες βλαστικών τμημάτων.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα:</u> Συνιστάται το κλάδεμα του εσωτερικού μέρους της κόμης των δένδρων (κλαδοκάθαρος) για εξασφάλιση αερισμού και φωτισμού. Επίσης να αποφεύγεται η υπερβολική αζωτούχος λίπανση.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Δημιουργία συνθηκών καλού αερισμού και εσωτερικού φωτισμού της κόμης των δένδρων. Η υπερβολική λίπανση με άζωτο συμβάλλει στην δημιουργία τρυφερής ευαίσθητης και επιθυμητής στο έντομο βλάστησης</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Φυσικός περιορισμός του εντόμου</u> Το λεκάνιο έχει πολλούς φυσικούς εχθρούς (αρπακτικά και παρασιτοειδή). Πολλά από αυτά τα ωφέλιμα έντομα συντηρούνται στην αυτοφυή βλάστηση. Συνιστάται η διατήρηση ζωνών φυσικής βλάστησης στα όρια του ελαιώνα.</p> <p>Γενικά δεν συνιστάται χημική επέμβαση κατά του λεκανίου την περίοδο αυτή.</p> <p><u><i>Aspidiotus nerii</i> (Bouche) HOMOPTERA: DIASPIDIDAE</u> <u>(Ασπιδιωτός)</u> Είναι είδος κοσμοπολίτικο και εξαιρετικά πολυφάγο. Προσβάλλει, την περίοδο αυτή, φύλλα, βλαστούς και κλαδίσκους ενώ το καλοκαίρι και το φθινόπωρο προσβάλλει και καρπούς. Προτιμά τα κάτω σκιαζόμενα και με πυκνό φύλλωμα μέρη της κόμης του δένδρου.</p> <p><u>Παρακολούθηση πληθυσμών</u> Η παρακολούθηση γίνεται με δειγματοληψίες βλαστικών τμημάτων και καρπών (κατά το καλοκαίρι και το φθινόπωρο)</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Αυτοφυή φυτά όπως το <i>Cardus pycnocephalus</i> συντηρούν ικανοποιητικούς πληθυσμούς παρασιτικών υμενοπτέρων στον ελαιώνα.</p> <p>Υπάρχει κίνδυνος καταστροφής των ωφελίμων</p> <p>Για την εκτίμηση της πληθυσμιακής πυκνότητας, και του σταδίου ανάπτυξης των εντόμων.</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Οικονομικό όριο</u> Το οικονομικό (ανεκτό) όριο είναι μέχρι 10 άτομα του εντόμου ανά καρπό την εποχή της συγκομιδής.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Οι προσβολές περιορίζονται με κατάλληλο κλάδεμα που εξασφαλίζει καλό αερισμό των δέντρων</p> <p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u> Ο ασπιδιωτός ελέγχεται από τους φυσικούς εχθρούς του. Ειδικότερα από πολλά αρπακτικά είδη όπως τα <i>Chilocorus bipustulatus</i>, <i>Lindorus lophantae</i>, <i>Scymnus subvillosus</i>, <i>Exochomus quadripustulatus</i>, <i>Chrysoperla carnea</i>, <i>Semidalis</i> sp. κλπ. Σημαντική είναι η δράση και των παρασιτοειδών <i>Aphytis chilensis</i>, <i>A. melinus</i>, <i>A. chrysomphalis</i> (προσβάλλουν κυρίως τα ενήλικα) & <i>Aspidiotiphagus citrinus</i> (προσβάλλει όλα τα στάδια).</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Όταν οι πληθυσμοί είναι πυκνοί συστήνονται ψεκασμοί κατά το μέγιστο της εκκόλαψης των νεαρών ανηλίκων (ερπουσών νυμφών) (Απρίλιο-Μάιο) με τα εγκεκριμένα σκευάσματα. Για αποφυγή καταστροφής των ωφέλιμων εντόμων καλό θα είναι να χρησιμοποιούνται για ψεκασμό εντομοκτόνα χαμηλής τοξικότητας όπως είναι οι θερινοί πολτοί.</p>	OXI	NAI	<p>Απομακρύνεται μέρος του πληθυσμού τους, και καθίστανται οι συνθήκες ανάπτυξης τους δυσμενέστερες, διότι μειώνεται η υγρασία</p> <p>Το ποσοστό παρασιτισμού μπορεί να υπερβεί το 30%</p> <p>Στάδιο ευαίσθητο στα εντομοκτόνα</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Parlatoria oleae (Colvee)</u> HOMOPTERA: DIASPIDIDAE (Παρλατόρια)</p> <p>Είναι πολυφάγο είδος. Από την προσβολή του κοκκοειδούς αυτού ζημιώνονται περισσότερο οι επιτραπέζιες ποικιλίες. Εγκαθίσταται σε φύλλα, κλαδίσκους, κλάδους, κορμό και καρπούς δημιουργώντας συνήθως ερυθρές κηλίδες ή και παραμόρφωση.</p> <p>Η ζημιά στους καρπούς προκαλείται κυρίως από τα άτομα της 2^{ης} γενεάς που εγκαθίστανται κυρίως στους καρπούς.</p> <p>Οι νεαρές έρπουσες νύμφες της 1^{ης} γενεάς εμφανίζονται Μάιο-Ιούνιο στις πρώιμες και όψιμες περιοχές της χώρας αντίστοιχα.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u></p> <p>Το έντομο αυτό ελέγχεται σημαντικά στη χώρα μας από το εκτοπαρασιτοειδές <i>Aphytis maculicornis</i>. Άλλοι φυσικοί του εχθροί είναι τα αρπακτικά <i>Chilocorus bipustulatus</i> και <i>Pharoscymnus pharoides</i>.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u></p> <p>Όπου υπάρχουν προσβολές η αντιμετώπιση πρέπει να γίνει στο τέλος της εκκόλαψης των ερπουσών προνυμφών χρησιμοποιώντας τα εγκεκριμένα φυτοπροστατευτικά με προτίμηση τα θερινά ορυκτέλαια.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Στάδιο ευαίσθητο στα εντομοκτόνα

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Lepidosaphes ulmi</u> L. HOMOPTERA: DIASPIDIDAE και <u>(Λεπιδόσαφες)</u></p> <p>Είναι πολυφάγο είδος. Εγκαθίσταται κυρίως σε κλαδίσκους, κλάδους και κορμό και σπανιότερα σε φύλλα, ενώ στη χώρα μας δεν έχει παρατηρηθεί να προσβάλλει τον ελαιόκαρπο. Όταν οι πληθυσμοί είναι πυκνοί προκαλεί φυλλόπτωση και καθυστέρηση στην βλάστηση. Στην Ελλάδα έχει μια γενεά το χρόνο. Από τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες (ξηρό κλίμα) μειώνονται σημαντικά οι πληθυσμοί του εντόμου.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u></p> <p>Το έντομο αυτό ελέγχεται σημαντικά στη χώρα μας από το παρασιτοειδές <i>Arhytis mytilaspidis</i>. Στην Αττική σημαντική δράση εναντίον του έχει το αρπακτικό άκαρι <i>Hemisarcoptes malus</i>.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u></p> <p>Όπου υπάρχουν σοβαρές προσβολές η αντιμετώπιση πρέπει να γίνει στο τέλος της εκκόλαψης των ερπυσιών νυμφών χρησιμοποιώντας κατά προτίμηση θερινά ορυκτέλαια.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Στάδιο ευαίσθητο στα εντομοκτόνα

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Pollinia pollini (Costa)</u> HOMOPTERA: ASTEROLECANIIDAE <u>(Φυματιόμορφη ψώρα της ελιάς)</u> Εγκαθίσταται σε ρωγμές, πληγές ή ουλές του φλοιού ή στους κόμβους και στις μασχάλες των κλάδων και των κλαδίσκων ή στο πάνω μέρος των φύλλων κοντά στο κεντρικό νεύρο. Απομυζούν τους χυμούς του φλοιού των δένδρων. Σε έντονους πληθυσμούς εμποδίζεται η έκπτυξη των οφθαλμών, περιορίζεται η νέα βλάστηση και η καρποφορία του επόμενου έτους. Τα μελιτώδη απεκκρίματα του ευνοούν την ανάπτυξη της καπνιάς. Η υγρασία επιδρά δυσμενώς στην ανάπτυξη των πληθυσμών του <i>P. pollini</i>.</p> <p><u>Παρακολούθηση πληθυσμών</u> Η παρακολούθηση γίνεται με δειγματοληψίες βλαστικών τμημάτων.</p>	ΟΧΙ	ΝΑΙ	Έλεγχος πυκνότητας πληθυσμού

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Αντιμετώπιση</u> Η αντιμετώπιση της πολλίνια βασίζεται κυρίως σε καλλιεργητικά μέτρα που στοχεύουν στην ευρωστία των δένδρων.</p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Ενίσχυση της θρεπτικής κατάστασης των δέντρων με κατάλληλες καλλιεργητικές φροντίδες (κλάδεμα, ισορροπημένη λίπανση και άρδευση κατά την διάρκεια του καλοκαιριού).</p> <p>Αφαίρεση και καύση των προσβεβλημένων από το έντομο κλαδίσκων ως τις αρχές Απριλίου προτού αρχίσουν οι εκκολάψεις. Ανανεωτικά κλαδέματα σε ηλικιωμένα δένδρα</p> <p>Αντιμετώπιση άλλων εντόμων (φλοιοτρίβης, λεκάνιο κλπ) αλλά και ασθενειών όπως του κυκλοκονίου.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Όταν οι πληθυσμοί είναι πυκνοί συνιστώνται ψεκασμοί με τα εγκεκριμένα φυτοπροστατευτικά κατά το μέγιστο της εκκόλαψης των νεαρών ανηλίκων (ερπουσών νυμφών) (Απρίλιο -Μάιο).</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Η ζημιά είναι σοβαρή σε ηλικιωμένα, ασθενικά και παραμελημένα δένδρα και σε δένδρα που υποφέρουν από έλλειψη εδαφικού νερού.</p> <p>Με το κλάδεμα μειώνονται σημαντικά οι πληθυσμοί τους, ενώ με τη ισορροπημένη λίπανση και άρδευση δυναμώνουν τα δένδρα</p> <p>Παράγοντες που εξασθενούν το δένδρο.</p> <p>Στάδιο ευαίσθητο στα εντομοκτόνα</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
---	----------	--	--

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Rhynchites cribripennis Desbrochers</u> COLEOPTERA: <u>ATTELABIDAE (Ρυγχίτης της ελιάς)</u></p> <p>Το είδος αυτό έχει διετή βιολογικό κύκλο. Τα ενήλικα πρωτοεμφανίζονται στα δέντρα στα τέλη Απριλίου αρχές Μαΐου και το μέγιστο του πληθυσμού τους σημειώνεται κατά τον Ιούνιο. Οι ανοιξιάτικες προσβολές είναι περιφερειακά φαγώματα στα τρυφερά φύλλα και στις βλαστικές κορυφές από τα ενήλικα. Μετά το τέλος της καρπόδεσης τρέφονται από τους καρπούς και αργότερα ωτοκοούν σε αυτούς. Οι προνύμφες προσβάλλουν μόνο τον πυρήνα των καρπών προκαλώντας πρόωρη καρπόπτωση το φθινόπωρο.</p> <p>Ο ρυγχίτης μπορεί να προκαλέσει μεγαλύτερη ζημιά σε μικρόκαρπες ποικιλίες, όπως είναι η Κορωνέϊκη, και σε λοφώδεις περιοχές με ξηρά εδάφη.</p> <p><u>Οικονομικό όριο</u> Οικονομικό όριο επέμβασης είναι 3-4 ενήλικα/κλάδο</p> <p><u>Παρακολούθηση</u> Σε ελαιώνες που παρατηρήθηκαν ζημιές τα δύο προηγούμενα χρόνια, από τα τέλη Απριλίου ως το Μάιο να πραγματοποιούνται τινάγματα κλαδιών ελιάς πάνω σε υποδοχείς νωρίς το πρωί.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Έλεγχος πυκνότητας πληθυσμού</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u><i>Phloeotribus scarabaeoides</i> Bern</u> COLEOPTERA: SCOLYTIDAE και <u><i>Hylesinus oleiperda</i> F.</u> COLEOPTERA: SCOLYTIDAE (Φλοιοτρίβης και Φλοιοφάγος αντίστοιχα)</p> <p>Είναι εχθροί δευτερεύουσας σημασίας. Τα ακμαία και οι προνύμφες τους ορύσσουν στοές κυρίως σε ημίξηρους και καχεκτικούς κλάδους που δεν είναι παραγωγικοί. Μεταξύ των δύο ειδών ο φλοιοφάγος θεωρείται βλαβερότερος από το φλοιοτρίβη, αν και δεν απαντάται συχνά, διότι εκτός των άλλων προσβάλλει και ζωηρούς κλάδους των δένδρων. Σοβαρότερη όμως είναι η ζημιά που προκαλούν τα ενήλικα των ειδών αυτών από τις προσβολές που κάνουν επί υγιών κλαδίσκων με την διάνοιξη τροφικών βοθρίων στις μασχάλες των ανθοφόρων και καρποφόρων κλαδίσκων. Στη χώρα μας ο φλοιοτρίβης έχει τρεις γενεές το χρόνο ενώ ο φλοιοφάγος κατά κανόνα μία.</p> <p>Αντιμετώπιση Συνήθως δεν λαμβάνονται ιδιαίτερα μέτρα αντιμετώπισης. Σε περίπτωση όμως που οι σκολύτες προκαλέσουν οικονομικά προβλήματα, τα μέτρα πρέπει να είναι κυρίως καλλιεργητικά.</p>	ΟΧΙ	ΝΑΙ	Αποσκοπούν στην ενίσχυση των εξασθενημένων δένδρων

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
---	----------	--	--

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Αφαίρεση των μη παραγωγικών λόγω εξασθένησης και των πολύ προσβεβλημένων κλάδων Εφαρμογή λιπάνσεων και άλλων καλλιεργητικών φροντίδων για την ενίσχυση των δένδρων Τον χειμώνα συνιστάται αφαίρεση (με κλάδεμα) των μισόξερων ή ξερών κλάδων και κλαδίσκων και απομάκρυνση τους ή καταστροφή τους, μέχρι τέλη Μαρτίου.</p> <p>Εάν τα κλαδιά διατηρούνται σε σωρούς στους ελαιώνες ή σε αποθήκες πρέπει να καλύπτονται από λεπτό πλέγμα.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Σε ελαιώνες με έντονες προσβολές και πυκνούς πληθυσμούς μπορεί να γίνει ψεκάσμος καλύψεως με εγκεκριμένο εντομοκτόνο εναντίον των ενήλικων, μόλις γίνει αντιληπτή η έξοδος τους (Απρίλιο).</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI*</p>	<p>Τα δένδρα πρέπει να διατηρούνται ζωηρά.</p> <p>Τα έντομα προτιμούν εξασθενημένα δένδρα, κυρίως ο φλοιοτρίβης, και αναπαράγονται επίσης σε κομμένα και παρατημένα κλαδιά, αυξάνοντας τους πληθυσμούς τους Πριν την έξοδο των ενηλίκων</p> <p>Εγκλωβίζονται τα ενήλικα και θανατώνονται</p> <p>*Για την προστασία των πληθυσμών των ωφελίμων οργανισμών άλλων πιο σημαντικών εχθρών της ελιάς.</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><i>Prays oleae</i> Bernard (Lepidoptera, Yponomeutidae) (κν. πυρηνοτρήτης)</p> <p>Είναι ένα μικρό λεπιδόπτερο, η προνύμφη του οποίου προσβάλλει τα άνθη, τους καρπούς και τα φύλλα της ελιάς. Ο πυρηνοτρήτης έχει τρεις γενεές το χρόνο, οι οποίες είναι συγχρονισμένες με την ανάπτυξη των οργάνων της ελιάς από τα οποία τρέφεται. Η πρώτη γενεά αναπτύσσεται στα άνθη (ανθόβια γενεά), η δεύτερη αναπτύσσεται στον καρπό (καρπόβια) και η τρίτη στο φύλλωμα (φυλλόβια γενεά).</p> <p>Την περίοδο αυτή οι προνύμφες της διαχειμάζουσας γενεάς (φυλλοφάγου) συμπληρώνουν την ανάπτυξή τους τρεφόμενες με τις ανθοταξίες και την ακραία τρυφερή βλάστηση και δεν δικαιολογείται επέμβαση.</p>			<p>Οι ζημιές που προκαλούνται στην παραγωγή αυτή την περίοδο είναι περιορισμένες και δεν δικαιολογούν επέμβαση.</p>

<u>Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u><i>Dasyneura oleae</i> (F. Loew) DIPTERA: CECIDOMYIIDAE</u> <u>(Κηκιδόμυγα των φύλλων της ελιάς)</u> Προσβάλλει αποκλειστικά την ελιά. Δραστηριοποιείται τον Φεβρουάριο και ενηλικιώνεται μέχρι τον Μάρτιο. Προκαλεί παραμορφώσεις στα φύλλα και στους ανθικούς άξονες όπου ωτοκεί. Δεν είναι σημαντικός εχθρός στη χώρα μας.</p> <p><u><i>Resseliella oleisuga</i> (Targioni-Tozzeti) DIPTERA, CECIDOMYIIDAE (Κηκιδόμυγα των βλαστών της ελιάς)</u> Την άνοιξη το θηλυκό ωτοκεί σε ομάδες, σε τραύματα και κυρίως σε σχισμές του φλοιού κλαδίσκων, που προκαλούνται από φυσικά αίτια (ωτοκίες Cicadidae, Jassidae, χαλαζόπτωση κλπ). Οι προνύμφες ζουν ομαδικά στο χώρο του καμβίου. Σημαντικές ζημιές μπορεί να προκαλέσει σε φυτώρια και σε νεαρά δένδρα. Σε παραγωγικά δένδρα οι ζημιές δεν είναι αξιόλογες.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Συνιστάται αφαίρεση και κάψιμο των προσβεβλημένων κλαδίσκων προτού οι προνύμφες πέσουν στο έδαφος. Αποφυγή τραυματισμών του φλοιού.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Μείωση του πληθυσμού του εντόμου.</p> <p>Αποφυγή δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών ωτοκίας του εντόμου.</p>

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
<p>ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ</p>			
<p><u>Euzophera bigella (Zeller)</u> LEPIDOPTERA: PYRALIDAE</p> <p>Εκτός από την εληγά είναι εχθρός πολλών άλλων καλλιεργειών (μηλιά, αχλαδιά, ροδακινιά, βερικοκιά, κυδωνιά, ροδιά, καρυδιά, άμπελος). Προκαλεί νέκρωση του φλοιού, εξελκώσεις, ξήρανση βλαστών, βραχιόνων ή και ολόκληρων δένδρων. Το θηλυκό γεννά τα αυγά του στον φλοιό σε πληγές από παγετό, από ηλιακά εγκαύματα ή από αυστηρό κλάδεμα (ανανέωσης). Η βιολογία του εντόμου δεν έχει πλήρως μελετηθεί.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Αποφυγή τραυματισμών του φλοιού</p>	NAI	NAI	Αποφυγή δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών ωοτοκίας του εντόμου.
<p><u>Liothrips (=Phloeothrips) oleae Costa</u> THYSANOPTERA: PHLOEOTHRIPIDAE (θρίπας της εληγάς)</p> <p>Προσβάλλει φύλλα, άνθη καρπούς και βλαστούς προκαλώντας ελαφρές ή έντονες παραμορφώσεις. Στη χώρα μας δεν παρατηρούνται σοβαρές ζημιές από το έντομο.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Εφαρμογή λιπάνσεων και άλλων καλλιεργητικών φροντίδων για την ενίσχυση των δένδρων</p>	NAI	NAI	Καλλιεργητικά μέτρα που διατηρούν ζωντανά τα δένδρα δεν ευνοούν την ανάπτυξη πυκνών πληθυσμών του θρίπα της εληγάς.

Περίοδος νέας βλάστησης μέχρι την άνθηση	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Ακάρεα της οικογένειας Eriophyidae</u> Προσβάλουν τη νεαρή βλάστηση, και όταν οι πληθυσμοί είναι μεγάλοι προσβάλουν και τον καρπό της ελιάς, προκαλώντας χαρακτηριστικές παραμορφώσεις. Τέσσερα από αυτά απαντώνται σε όλες σχεδόν τις ελαιοκομικές περιοχές της Ελλάδος. Αυτά είναι τα <i>Eriophyes (=Aceria) oleae</i>, <i>Oxycenus maxwelli</i>, <i>Tegolophus hassani</i> και <i>Ditrimacus athiasellus</i>. Οι πληθυσμοί τους ευνοούνται από την υγρασία κυρίως την περίοδο αύξησης του πληθυσμού τους (Απρίλιο-Μάιο). Η δραστηριοποίησή τους ξεκινά με την άνοδο των θερμοκρασιών την άνοιξη.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Συνιστάται μία επέμβαση με εγκεκριμένο σκεύασμα την περίοδο της εμφάνισης των κλειστών ταξιανθιών (Απρίλιος) σε παραγωγικά δένδρα με όριο επέμβασης τα 5-10 άτομα/βότρυ και με την έναρξη της νέας βλάστησης στα νεαρής ηλικίας ελαιόφυτα (φυτώρια, νεοσύστατοι ελαιώνες).</p>	<p>NAI</p>	<p>NAI</p>	<p>Προστασία της τρυφερής βλάστησης από τα μετακινούμενα ακάρεα από τις θέσεις διαχείμασης στις νέο-σχηματιζόμενες ταξιανθίες.</p> <p>Προστασία της τρυφερής βλάστησης των νεαρών δενδρυλλίων</p>

Περίοδος έναρξης ανθοφορίας	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ</u></p> <p><i>Capnodium oleae</i> Arn. Class: DOTHIDEOMYCETES (Καπνιά) μύκητας της καπνιάς αναπτύσσεται στα μελιτώδη απεκκρίματα κυρίως των κοκκοειδών εντόμων που προσβάλλουν την ελιά. Τα προσβεβλημένα μέρη του δένδρου (βλαστοί, φύλλα) "λερώνονται" χαρακτηριστικά (μαυρίζουν) από την ανάπτυξη των υφών και καρποφοριών του μύκητα.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Ως δευτερογενές παθογόνο δεν χρειάζεται άμεση αντιμετώπιση Η αντιμετώπιση των κοκκοειδών εντόμων αρκεί για την αντιμετώπιση της καπνιάς</p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Καλλιεργητικά μέτρα που ευνοούν τον καλό αερισμό και φωτισμό της κόμης (κλάδεμα) συντελούν επίσης στον περιορισμό του.</p>	<p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Ο μύκητας ευνοείται σε συνθήκες κακού αερισμού και υψηλής υγρασίας,</p>

<u>Περίοδος έναρξης ανθοφορίας</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>P. oleae (Ανθόβια γενεά)</u></p> <p>Κατά την περίοδο αυτή το έντομο γεννά τα αυγά του στα κλειστά άνθη όταν αυτά βρίσκονται στο στάδιο διαχωρισμού του μούρου και στο κρόκισμα (αρχή άνθησης). Οι προνύμφες τρώνε τα όργανα του άνθους, με αποτέλεσμα τα άνθη να ξεραίνονται και να παραμένουν στην ανθοταξία ενωμένα με νημάτια. Σε ξηροθερμικές συνθήκες περιορίζεται ο πληθυσμός.</p> <p><u>Παρακολούθηση</u></p> <p>Η παρακολούθηση του πληθυσμού του εντόμου γίνεται με φερομονικές παγίδες και με δειγματοληψίες φυτικών οργάνων. Με βάση τις συλλήψεις των αρρένων ακμαίων στις παγίδες μπορεί να προβλεφθεί κυρίως ο κατάλληλος χρόνος των επεμβάσεων.</p> <p>Μέχρι σήμερα δεν έχει εκτιμηθεί το οικονομικό όριο ζημιάς και δεν έχει συσχετισθεί ο αριθμός των συλλήψεων στις παγίδες με τον αριθμό των εναποτιθέμενων ωών*.</p> <p>*According to the calculated thresholds, the control of the pest is justified when the attacked fruits reaches 20% during the years of high expected yields (about 6,000 kg per hectare) and 35% in the years of lower expected yields (approximately 1,000 kg per hectare) for the mean price practised in the region. A. Bento, J.A. Pereira, 2007. Economic thresholds level for the fruit generation of olive moth, <i>Prays oleae</i> (Bernard) (Lepidoptera: Hyponomeutidae).3rd European Meeting of the IOBC/WPRS Working Group “<i>Integrated Protection of Olive Crops</i>” Polytechnic Institute of Bragança – Portugal.</p>			

Περίοδος έναρξης ανθοφορίας	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Αντιμετώπιση</p> <p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u> Πολλά είδη ωφελίμων εντόμων μειώνουν σημαντικά τους πληθυσμούς της ανθόβιας γενεάς του πυρηνοτρήτη. Εκτός από τη δράση παρασιτοειδών τα οποία προσβάλλουν τα νυμφικά στάδια της γενεάς αυτής, σημαντική είναι και η δράση των ωπααρασιτοειδών του γένους <i>Trichogramma</i> αλλά και αρπακτικών των οικογενειών Chrysoridae, Anthocoridae & Syrphidae τα οποία τρώγουν τις προνύμφες της ανθόβιας γενεάς.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Όταν υπάρχει πρόβλημα αντιμετώπισης μεγάλων πληθυσμών του πυρηνοτρήτη <u>συνιστάται καταπολέμηση της ανθόβιας γενεάς στην έναρξη της άνθησης (να έχουν ανοίξει 5-25% των ανθέων):</u> 14 ημέρες από την αύξηση των συλλήψεων των αρσενικών στις παγίδες ή διαπίστωση μαύρης κεφαλής στα αυγά ή διαπίστωση προνυμφών 1ου σταδίου Σε ελαιώνες <u>βιολογικής γεωργίας</u> με σκοπό να μειωθούν οι πληθυσμοί του εντόμου στην επόμενη γενεά (καρπόβια) όπου δεν υπάρχει δυνατότητα βιολογικής αντιμετώπισης. Σε ελαιώνες συμβατικής γεωργίας με μειωμένη ανθοφορία, στο 30-40% της κανονικής.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Από το σύνολο των ανθέων ένα ποσοστό 4-5% περίπου δίνει υψηλό ποσοστό καρποφορίας. Ελαιώνες με πλούσια ή ικανοποιητική ανθοφορία δεν έχουν ανάγκη προστασίας. Έναρξη εκκολάψεων</p> <p>Η εφαρμογή του δεν βλάπτει τα ωφέλιμα έντομα που δραστηριοποιούνται αυτή την εποχή.</p>

Περίοδος έναρξης ανθοφορίας	ΕΦΑΡΜΟΓΗ	
-----------------------------	----------	--

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u><i>Euphilura olivina</i> Costa</u> HOMOPTERA: PSYLIDAE και <u><i>Euphilura phillyrea</i> Foerster</u> HOMOPTERA: APHALARIDAE (Βαμβακάδα) Προσβάλλει τη νέα βλάστηση καλύπτοντας με λευκό βαμβακώδες έκκριμα φύλλα και ανθοταξίες. Σπάνια ζημιώνει την παραγωγή.</p> <p>Σημαντική μείωση των πληθυσμών του παρατηρείται όταν επικρατήσουν ξηροθερμικές συνθήκες</p> <p><u>Οικονομικό όριο επέμβασης</u> Κατώτερο όριο επέμβασης είναι όταν η προσβολή είναι πάνω από 30% στο σύνολο των ανθέων, σε ελαιώνες μειωμένης ανθοφορίας.</p> <p>Σε ελαιώνες με κανονική και μεγάλη ανθοφορία δεν συνιστάται καταπολέμηση.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Χημική αντιμετώπιση με εγκεκριμένα φυτοπροστατευτικά συνιστάται μόνο εάν εμφανιστούν μεγάλοι πληθυσμοί.</p> <p>Για να είναι αποτελεσματική η επέμβαση θα πρέπει να προστεθεί ειδικό διαβρεκτικό στο εντομοκτόνο, ώστε το διάλυμα να διαπερνά τα κηρώδη νημάτια και να φτάνει στις νύμφες του εντόμου.</p>	<p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>OXI*</p>	<p>Θανατώνονται τα αυγά και οι προνύμφες του εντόμου</p> <p>*Για την προστασία των πληθυσμών των ωφελίμων οργανισμών άλλων πιο σημαντικών εχθρών της ελιάς.</p>

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ	
---	-----------------	--

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ</u></p> <p><i>Rizoctonia bataticola</i> (Taubenh.) E.J. Butler, (1925) (=<i>Macrophomina phaseolina</i> (Tassi) Goid. (1947) Class : DOTHIDEOMYCETES (Ριζοκτόνια)</p> <p>Σε αντίθεση με την φυτόφθορα, αυτός ο μύκητας ευνοείται σε ξηρά εδάφη, ιδιαίτερα όταν τα φυτά δεν ποτίζονται κατά την διάρκεια του θέρους. Προσβάλλει το ριζικό σύστημα των φυτών με χαρακτηριστικές μαύρες περιοχές (σκληρώτια του μύκητα).</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p>Εφόσον αποτελεί πρόβλημα, να φροντίζουμε για τακτικό πότισμα των φυτών ιδιαίτερα σε συνθήκες παρατεταμένης ανομβρίας το θέρος.</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Η ασθένεια προσβάλλει ιδιαίτερα τα φυτά που υποφέρουν από έλλειψη νερού</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝ ΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Σ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><i>Verticillium dahliae</i> Klebahn Class:DEUTEROMYCETES (Βερτισίλιο) Αυτήν την εποχή, καθίστανται εμφανέστερα τα πρώτα συμπτώματα από τις ανοιξιάτικες μολύνσεις και εντείνονται στις αρχές του καλοκαιριού.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Αυτήν την εποχή, συνιστάται η εφαρμογή ηλιοαπολύμανσης σε δένδρα όπου η ασθένεια έχει διαπιστωθεί. Η μέθοδος της ηλιοαπολύμανσης περιλαμβάνει: α) Αυστηρό κλάδεμα των προσβεβλημένων κλάδων του δένδρου β) Χημική αντιμετώπιση των ζιζανίων κάτω από τα δένδρα με μίγμα προφυτρωτικού – μεταφυτρωτικού ζιανιοκτόνου γ) Πότισμα του εδάφους μέχρι κορεσμού σε βάθος 50 εκ. δ) Κάλυψη του εδάφους για τουλάχιστον 2 μήνες (μέσα Ιουνίου – μέσα Αυγούστου) με ειδικό διαφανές πλαστικό τουλάχιστον μέχρι την προβολή της κόμης των δένδρων Η κάλυψη πρέπει να είναι ερμητική, με τοποθέτηση χώματος στην περιφέρειά του πλαστικού και στην ραφή συνένωσής του και με στερέωσή του με εύκαμπτο υλικό (ταινία, λάστιχο) γύρω από τον κορμό του δέντρου.</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Η υψηλή θερμοκρασία που επιτυγχάνεται στα πρώτα 30cm του εδάφους μειώνει σημαντικά το ποσοστό του μολύσματος. Μία καλή εφαρμογή ηλιοαπολύμανσης μπορεί να μειώσει το παθογόνο στην ριζόσφαιρα μέχρι και 95% . Αυτό αυξάνει την προσπίπτουσα ακτινοβολία</p> <p>Η αντιμετώπιση των ζιζανίων είναι απαραίτητη για να μην σκιάζεται η επιφάνεια του εδάφους Ο συνδυασμός υψηλής θερμοκρασίας και υγρασίας μειώνει δραστικά το ποσοστό επιβίωσης του παθογόνου Είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθεί υλικό ειδικά κατασκευασμένο για τον εγκλωβισμό της θερμικής ακτινοβολίας του ηλίου. Σε κάθε άλλη περίπτωση ανασκώνεται το υλικό κάλυψης από τον αέρα</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Δεν είναι ακόμα σαφώς προσδιορισμένο πιθανώς είναι ο μύκητας <i>Botryosphaeria dothidea</i> αν και το παθογόνο συναντάται με διάφορα ονόματα. (Βούλα ή ξηροβούλα)</u></p> <p>Η ασθένεια εμφανίζεται στους καρπούς. Το σύμπτωμα είναι μια εντοπισμένη κηλίδα ξερή, φελλώδους ή υδαρούς σύστασης ανάλογα με τις συνθήκες του περιβάλλοντος. Ο μύκητας αναπτύσσεται εύκολα σε θερμοκρασίες από 20 έως 30°C αλλά κάτω από 10°C η ανάπτυξή του σταματά.</p> <p>Η εξάπλωσή του σχετίζεται με την παρουσία του δάκου αν και η επιδημιολογία της ασθένειας δεν έχει διαλευκανθεί. Η ασθένεια δεν παρατηρείται κάθε έτος υπάρχουν «χρονιές βούλας».</p> <p>Αντιμετώπιση. Η καταπολέμηση του δάκου περιορίζει σημαντικά την ασθένεια.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Αντιμετώπιση του πρωτογενούς αιτίου

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>P. oleae, (Καρπόβιος γενεά του πυρηνοτρήτη)</u></p> <p>Η κρίσιμότερη περίοδος για την προστασία της παραγωγής από τον πυρηνοτρήτη θεωρείται η περίοδος της καρπόβιας γενεάς, η οποία επιφέρει ουσιαστικές ζημιές στην ήδη διαμορφωθείσα παραγωγή.</p> <p>Μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας έχουν ελαιώνες με μέτρια καρποφορία.</p> <p>Σημαντικό ρόλο για την επιβίωση και εξέλιξη του εντόμου παίζουν οι κλιματολογικές συνθήκες..</p> <p><u>Παρακολούθηση</u></p> <p>Η παρακολούθηση γίνεται με φερομονικές παγίδες και δειγματοληψίες καρπιδίων με σκοπό τον προσδιορισμό του <u>χρόνου επέμβασης</u>.</p> <p><u>Οικονομικό όριο επέμβασης</u></p> <p>Δεν έχει καθοριστεί μέχρι σήμερα το όριο επέμβασης.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	<p>Εξαιτίας της σοβαρής καρπόπτωσης που μπορεί να προκαλέσει κατά το καλοκαίρι στα καρπίδια (θερινή πτώση) και κατά το φθινόπωρο στους ανεπτυγμένους καρπούς (φθινοπωρινή πτώση).</p> <p>Όταν η καρποφορία είναι μικρή, η ζημιά μπορεί να είναι σοβαρή.</p> <p>Με ξηροθερμικές συνθήκες (Ιούνιο, Ιούλιο) τα αυγά μπορεί να αφυδατωθούν και να νεκρωθούν</p> <p>Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία των επεμβάσεων εναντίον της καρπόβιας γενεάς είναι η εφαρμογή τους στον <u>κατάλληλο χρόνο</u>.</p> <p>Δεν φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των συλλήψεων των αρσενικών εντόμων σε φερομονικές παγίδες και του βαθμού προσβολής των καρπών της ελιάς</p>

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ	

	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Βιολογική αντιμετώπιση</u> Υμενόπτερα του γένους <i>Trichogramma</i> και αρπακτικά της οικογένειας Chrysoridae καταστρέφουν αυγά που έχουν εναποτεθεί στον κάλυκα των καρπιδίων, μειώνοντας τους πληθυσμούς του εντόμου.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Στόχος της χημικής αντιμετώπισης είναι η θανάτωση των προνυμφών κατά την εκκόλαψη ή λίγο μετά την εκκόλαψη</p> <p>Εφαρμογή σκευασμάτων της κατηγορίας 'ρυθμιστές ανάπτυξης' πρέπει να γίνεται αμέσως μετά την διαπίστωση έναρξης των συλλήψεων στις φερομονικές παγίδες.</p> <p>Εφαρμογή άλλων εγκεκριμένων εντομοκτόνων 6-8 ημέρες από την αύξηση των συλλήψεων των αρσενικών στις φερομονικές παγίδες ή διαπίστωση μαύρης κεφαλής στα αυγά ή διαπίστωση προνυμφών 1ου σταδίου.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Μείωση του ποσοστού των ωών από 9-30%</p> <p>Σε αυτή τη γενεά οι νεαρές προνύμφες εκκολάπτονται πάνω στον κάλυκα και κατευθύνονται μέσα στον καρπό.</p> <p>Πολλοί ρυθμιστές ανάπτυξης έχουν ωοκτόνο δράση.</p> <p>Πριν ακόμη οι νεαρές προνύμφες του εντόμου εισέλθουν στους μικρούς καρπούς</p>

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Bactrocera (=Dacus) oleae (Gmelin) DIPTERA: TEPHRITIDAE (Δάκος):</u> Ο Δάκος είναι ο σοβαρότερος εχθρός της ελιάς. Η ζημιά είναι <u>ποσοτική</u> (μείωση παραγωγής και υποβάθμιση της εμπορικής αξίας του καρπού) αλλά και <u>ποιοτική</u> στο παραγόμενο ελαιόλαδο εξαιτίας κυρίως της αύξησης της οξύτητάς, της οξείδωσης και της αλλοίωσης των οργανοληπτικών του ιδιοτήτων. Στη χώρα μας έχει 3-7 γενεές το χρόνο.</p> <p>Το άριστο εύρος θερμοκρασιών ωοτοκίας είναι 20-28°C ενώ σταματάει για θερμοκρασίες μικρότερες των 15 ή μεγαλύτερες των 33°C.</p> <p><u>Παρακολούθηση</u></p> <p><u>Ελκυστικές παγίδες</u> Η κλασική μέθοδος παρακολούθησης του πληθυσμού του δάκου πραγματοποιείται με παγίδες τύπου McPhail, που περιέχουν ως ελκυστικό, αμμωνιακά άλατα 2% ή υδρολυμένες πρωτεΐνες 2% (φθινόπωρο), συχνά και με προσθήκη βόρακα. Οι παγίδες αναρτώνται στο εσωτερικό της κόμης του δένδρου, από τον Ιούνιο έως τα τέλη Οκτωβρίου και ελέγχονται ανά πενήνήμερο ή εβδομάδα.</p>	<p style="text-align: center;">ΝΑΙ</p>	<p style="text-align: center;">ΝΑΙ</p>	<p>Ανάλογα με την περιοχή και τις επικρατούσες κλιματικές συνθήκες.</p> <p>Θερμοκρασίες κατά το καλοκαίρι άνω των 31°C και χαμηλή σχετική υγρασία (20-25%) προκαλούν μεγάλη θνησιμότητα στα αυγά καθώς και στις νεαρές προνύμφες, (ιδιαίτερα του 1^{ου} και 2^{ου} σταδίου).</p> <p>Εκτίμηση πυκνότητας πληθυσμού</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
<p>ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ</p>			
<p>Πυκνότητα τοποθέτησης παγίδων Από τον υπεύθυνο φορέα (Πρόγραμμα Συλλογικής Καταπολέμησης του Δάκου της Ελιάς): 1 παγίδα ανά 1.000 δένδρα Από τον παραγωγό: Προτείνεται τουλάχιστον μία παγίδα McPhail ανά 100 δένδρα</p> <p>Δειγματοληψίες Για την εκτίμηση της προσβολής του ελαιοκάρπου, πρέπει να πραγματοποιούνται τακτικές (δεκαπενθήμερες ή μηνιαίες) δειγματοληψίες καρπών από τον Ιούλιο μέχρι την έναρξη συγκομιδής. Από τον υπεύθυνο φορέα : Καθορίζονται κέντρα δειγματοληψίας, με 10.000 δένδρα το καθένα και από κάθε κέντρο επιλέγονται τυχαία 40 ελαιόδεντρα, από τα οποία λαμβάνονται τυχαία 25 καρποί/δέντρο (είκοσι καρποί από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και πέντε από την κορυφή). Από τον παραγωγό : Προτείνεται ανά 100 ελαιόδενδρα τυχαία δειγματοληψία από 10-12 δένδρα από τα οποία να λαμβάνονται τυχαία 25 καρποί/δέντρο με τον τρόπο που αναγράφεται παραπάνω.</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Η δειγματοληψία καρπού παρέχει άμεσες πληροφορίες για το επίπεδο ζημιάς που προκαλείται από το δάκο καθώς επίσης έμμεσες πληροφορίες για τη πυκνότητα πληθυσμού και σύνθεσή του.</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ	
	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ		

	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Η εξέταση του καρπού πρέπει να γίνεται με τη βοήθεια μεγεθυντικού φακού για την εκτίμηση της ενεργού προσβολής (αυγά, ζωντανές προνύμφες 1^{ου}, 2^{ου} και 3^{ου} σταδίου, νύμφες και έξοδοι), καθώς και της νεκρής προσβολής (μη εκκολαφθέντα αυγά, άγωνα νύμφατα, αποφελλομένες στοές και νεκρές 1^{ου}, 2^{ου} και 3^{ου} σταδίου). Το άθροισμα αυτών είναι η συνολική προσβολή.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεν πρέπει να μένουν, κατά το δυνατόν, ασυγκόμιστοι καρποί • Να επιδιώκεται κατά το δυνατόν πρώιμη συγκομιδή. • Απαιτείται αυξημένη προσοχή σε αρδευόμενους ελαιώνες όπου αυξάνεται ο πληθυσμός του δάκου, μέχρι 7 φορές περισσότερο από ότι στους ξηρικούς ελαιώνες, ιδιαίτερα όταν αποτελούν μικρές νησίδες εντός μεγάλης εκτάσεως μη-αρδευόμενων ελαιώνων. • Σε μεγάλης έκτασης ελαιώνες ή σε ευρύτερες περιοχές είναι σημαντική η επισήμανση εστιών πρώιμων προσβολών από το έντομο <p><u>Μαζική παγίδευση</u> Με τη μέθοδο της μαζικής παγίδευσης επιδιώκεται η σύλληψη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού ενήλικων εντόμων, ώστε να μειωθεί ο πληθυσμός του εχθρού σε επίπεδα που δεν προκαλούν οικονομική ζημιά στην καλλιέργεια.</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Οι ασυγκόμιστοι καρποί είναι φυσικό εκτροφείο για τον δάκο Η πρώιμη συλλογή του ελαιοκάρπου μειώνει τον κίνδυνο όψιμων προσβολών Εξαιτίας της ταχύτερης αύξησης του μεγέθους του καρπού, της επίσπευσης της ωρίμανσής του και «προσφερόμενου» για ωτοκία υπό συνθήκες καλοκαιρινής ξηρασίας.</p>

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Βιολογική καταπολέμηση (Δράση ωφελίμων)</u></p> <p>Διάφορα είδη ωφελίμων εντόμων (παρασιτοειδών και αρπακτικών) προσβάλλουν το δάκο στα διάφορα στάδια εξέλιξης του. Τα σπουδαιότερα είναι: Τα υμενόπτερα εκτοπαρασιτοειδή <i>Eurpelmus urozonus</i>, <i>Pnigalio mediterraneus</i>, <i>Eurytoma martelli</i> και <i>Cyrtotypx laticeps</i>.</p> <p>Το υμενόπτερο ενδοπαρασιτοειδές των προνυμφών τρίτης ηλικίας του δάκου <i>Psytalia (Opius) concolor</i>.</p> <p>Από τα αρπακτικά, σημαντική είναι η δράση του μικρο-δίπτερου <i>Prolasioptera berlesiana</i> (Cecidomyiidae).</p> <p>Όμως σοβαρό μειονέκτημα του αρπακτικού αυτού είναι ότι θεωρείται υπεύθυνο για την μετάδοση του μύκητα <i>Camarosporium (Macrophoma) dalmatica</i>.</p> <p>Από τα αρπακτικά που ευρίσκονται στο έδαφος, αξιόλογη δράση έχουν είδη των οικογενειών Carabidae (<i>Carabus banoni</i>, <i>Lycinus aegyptiacus</i>, <i>Pterostichus creticus</i> και δεκάδες άλλα είδη), Staphylinidae (<i>Ocyrus oleus</i>, <i>O. fulvipennis</i> κ.ά), και είδη των τάξεων Dermaptera (<i>Forficula aetolica</i>) και Hymenoptera (διάφορα είδη μυρμηγκιών), προσβάλλοντας τις νύμφες του δάκου στο έδαφος.</p>			<p>Τα εκτοπαρασιτοειδή θανατώνουν κυρίως τις προνύμφες τρίτης ηλικίας ή τις νύμφες του δάκου. Εμφανίζονται από το καλοκαίρι μέχρι μέσα του φθινοπώρου και θανατώνουν μέχρι και το 30-40% των προνυμφών του δάκου.</p> <p>Το ενδοπαρασιτοειδές <i>Psytalia (Opius) concolor</i> αν και εμφανίζεται το φθινόπωρο και θανατώνει μέχρι και το 80% των προνυμφών του δάκου, δεν μπορεί να διατηρήσει τον πληθυσμό του δάκου κάτω από το όριο οικονομικής ζημιάς.</p> <p>Άμεσα ή έμμεσα μπορεί να καταστρέψει το 30-50% των αυγών του δάκου.</p> <p>Προκαλεί σάπισμα και πτώση του ελαιόκαρπου κυρίως το φθινόπωρο, όπου σε μερικές ποικιλίες, ιδίως τις πρώιμες, μπορεί να προσβάλλει μεγάλο αριθμό καρπών ανά δένδρο.</p>
<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρους)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Παρόλο που τα ωφέλιμα έντομα δεν μειώνουν τους πληθυσμούς του δάκου κάτω από τα επίπεδα της οικονομικής ζημιάς εντούτοις συμβάλλουν σημαντικά στην μείωση τους.</p> <p>Η παρουσία και η δράση ορισμένων από τους ωφέλιμους οργανισμούς κατά του δάκου μπορεί να επηρεασθεί, έμμεσα, με την ενθάρρυνση και διατήρηση εντός του ελαιώνα της βλάστησης και χλωρίδας που συντηρεί τους πληθυσμούς τους (π.χ. <i>Inula</i> sp.)</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Δολωματικός από εδάφους ψεκασμός</u></p> <p>Στους ψεκασμούς από το έδαφος, το ψεκαστικό διάλυμα που χρησιμοποιείται, αποτελείται από το ελκυστικό (πρωτεΐνη 2%) και το εντομοκτόνο. Η εφαρμογή του δολώματος γίνεται είτε με μηχανοκίνητα ψεκαστικά μέσα είτε με επινώτιους χειροκίνητους ψεκαστήρες.</p> <p>Βασικοί παράγοντες επιτυχίας της αντιμετώπισης του δάκου με δολωματικό ψεκασμό είναι:</p> <p>1) Το ποσοστό καρποφορίας των δένδρων να είναι πάνω από 30%</p> <p>Για την εκτίμηση του ποσοστού της καρποφορίας, γίνονται επιτόπιοι έλεγχοι μετά την καρπόδεση.</p>	<p>OXI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Τα ιθαγενή εκτοπαρασιτοειδή μειώνουν τους πληθυσμούς του δάκου μόνο κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού-αρχές φθινοπώρου, ενώ κατά το φθινόπωρο, που παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού του δάκου, μειώνεται σημαντικά η παρουσία τους.</p> <p>Με τους δολωματικούς ψεκασμούς επιδιώκεται η θανάτωση των ακμαίων του δάκου, πριν τα θηλυκά εναποθέσουν τα αυγά τους στον ελαιόκαρπο.</p> <p>Όταν το ποσοστό καρποφορίας είναι κάτω από 30% τα αποτελέσματα της μεθόδου συνήθως δεν είναι ικανοποιητικά.</p>

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
<p>2) Ο χρόνος εφαρμογής του 1^{ου} δολωματικού ψεκασμού</p> <p>Κριτήρια εφαρμογής του χρόνου του 1^{ου} δολωματικού ψεκασμού:</p> <ul style="list-style-type: none"> Καταλληλότητα του καρπού για ωτοκία (έναρξη πήξης του πυρήνα ή όταν ο καρπός έχει αποκτήσει μέγεθος ρεβιθίου ή βάρος 1-2 gr. ανάλογα με την ποικιλία της ελιάς.). Ο μέσος όρος δάκων ανά παγίδα τύπου McPhail και εβδομάδα να είναι μεγαλύτερος του 5-10. Το ποσοστό των αρσενικών να είναι περίπου 60% Τα γόνιμα θηλυκά με ώριμες ωσθήκες να είναι τουλάχιστον το 5% του πληθυσμού Κλιματικές συνθήκες θερμοκρασίας-υγρασίας να είναι οι κατάλληλες (θερμοκρασία <math>< 28^{\circ}\text{C}</math>, ταχύτητα ανέμου <math>< 4\text{bf}</math>). <p>Σε περιοχές στις οποίες από τα υπάρχοντα στοιχεία προηγούμενων ετών υπάρχει ιστορικό υψηλών πληθυσμών, είναι πολύ πιθανόν να χρειαστεί επανάληψη του πρώτου γενικού ψεκασμού ή εφαρμογή τοπικών ψεκασμών σε εστίες εφόσον παρατηρείται αύξηση των συλληφθέντων ακμαίων.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Τότε ο καρπός είναι αρκετά μαλακός ώστε να μπορεί να διατρυπηθεί από τον ωσθέτη του θηλυκού εντόμου.</p> <p>Για την μείωση των πληθυσμών του δάκου πριν εναποθέσουν τα αυγά τους στον ελαιόκαρπο.</p>
<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ	

	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Ο χρόνος έναρξης των επόμενων δολωματικών ψεκασμών καθορίζεται κυρίως από το ύψος του πληθυσμού του δάκου αλλά και τις κλιματικές συνθήκες.</p> <p>3) Η αποτελεσματικότητα των δολωματικών ψεκασμών εξαρτάται επίσης απόλυτα από την επίκαιρη και σωστή εφαρμογή τους</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σωστή εφαρμογή δολωματικών ψεκασμών σημαίνει να ψεκάζεται μέρος του εσωτερικού της κόμης των δένδρων, να τηρούνται σωστά οι δόσεις του ελκυστικού και του εντομοκτόνου, να ρυθμίζεται σωστά η πίεση στο ψεκαστικό μέσο, να εξασφαλίζεται κατά το δυνατόν μεγάλη σταγόνα στα φύλλα (διαμέτρου πάνω από 4 mm) και να εφαρμόζεται ποσότητα μέχρι 300cc ψεκαστικού διαλύματος κάθε 2ο ή 3ο δένδρο του ελαιώνα, ανάλογα με την πυκνότητα φύτευσης. • Δεν πρέπει στους δολωματικούς ψεκασμούς να αφήνονται αφέκαστα μεγάλα τεμάχια ελαιώνων. • Η διάρκεια κάθε ψεκασμού σε μία περιοχή πρέπει να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη 	<p>OXI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Ανάλογα με την ποικιλία της ελιάς. Λιγότεροι δάκοι στις βρώσιμες, περισσότεροι στις ελαιοποιήσιμες, λιγότεροι δάκοι στις μεγαλόκαρπες, και περισσότεροι στις μικρόκαρπες ποικιλίες. Επίσης ανάλογα με το ποσοστό καρποφορίας των ελαιοδένδρων λιγότεροι και περισσότεροι δάκοι στο μικρό και μεγάλο ποσοστό καρποφορίας αντίστοιχα.</p> <p>Για να αποκλειστούν τυχόν μεταναστεύσεις του πληθυσμού από τις αφέκαστες περιοχές προς στις ψεκασμένες</p>

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Χημικά εντομοκτόνα</u> Ψεκασμοί καλύψεως με συνθετικά χημικά εντομοκτόνα συστήνονται μόνο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε ελαιώνες που λόγω χαμηλού ποσοστού καρποφορίας (κάτω του 25%) δεν εφαρμόζεται η δολωματική μέθοδος ή εάν αυτή εφαρμοστεί συνήθως δεν έχει ικανοποιητικά αποτελέσματα. • Η προσβολή του ελαιοκάρπου να είναι πάνω από το οικονομικό όριο ζημιάς: (>5% ζωντανή προσβολή για τις ελαιοποιήσιμες ποικιλίες και 1% για τις επιτραπέζιες ποικιλίες). <p>Χρόνος εφαρμογής: συνήθως εφαρμόζονται Σεπτέμβριο - Οκτώβριο (εξαρτάται από το ποσοστό προσβολής του ελαιοκάρπου) Στην περίπτωση όμως που έχουμε πρώιμες προσβολές, κυρίως στις βρώσιμες εληές, μπορεί να γίνει ακόμη ένας ψεκασμός το καλοκαίρι.</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Πρώιμη πτώση του ελαιοκάρπου ελαιοποιήσιμων ποικιλιών μέχρι τον Αύγουστο δεν αποτελεί ποσοτική ζημιά διότι το ελαιόδεντρο αναπληρώνει την ζημιά μέχρι και σε ποσοστό καρπόπτωσης 10% εξαιτίας της αύξησης του βάρους αλλά και της ελαιοπεριεκτικότητας των υπόλοιπων καρπών του δένδρου ενώ η αναπλήρωση αυτή το Σεπτέμβριο είναι μέχρι σε ποσοστό καρπόπτωσης 5%.</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Στις ελαιοποιήσιμες ποικιλίες δεν συστήνονται ψεκασμοί καλύψεως με χημικά εντομοκτόνα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.</p> <p>Απαγορεύονται οι ψεκασμοί καλύψεως με χημικά εντομοκτόνα στις περιοχές που παράγουν ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιόλαδο ή βρώσιμο ελαιόκαρπο</p> <p>Απαγορεύονται οι ψεκασμοί καλύψεως με χημικά εντομοκτόνα στις υπόλοιπες περιοχές</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμόζεται σημαντικά μεγαλύτερη ποσότητα δραστικής ουσίας /στρέμμα. • Υπάρχει αυξημένος κίνδυνος ανίχνευσης υπολειμμάτων στα ελαιοκομικά προϊόντα. • Υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ανάπτυξης ανθεκτικότητας • Μειώνονται σημαντικά οι πληθυσμοί των ωφελίμων έντομα και παρατηρούνται εξάρσεις στους πληθυσμούς άλλων εντόμων όπως του λεκανίου και άλλων κοκκοειδών • Υπάρχει κίνδυνος τοξικότητας στις μέλισσες • Κίνδυνος ρύπανσης του περιβάλλοντος (υδροφόρος ορίζοντας, έδαφος κλπ) • Σημαντικά μεγαλύτερος κίνδυνος για τον ψεκαστή • <p>Δεν επιτρέπονται στις περιοχές που παράγουν ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιόλαδο ή βρώσιμο ελαιόκαρπο.</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Ρυγχίτης της ελιάς</u></p> <p>Μετά το τέλος της καρπόδεσης τα ενήλικα τρέφονται από τους καρπούς και αργότερα ωτοκοούν σε αυτούς. Οι προνύμφες προσβάλλουν μόνο τον πυρήνα των καρπών προκαλώντας πρόωρη καρπόπτωση το φθινόπωρο.</p> <p><u>Οικονομικό όριο επέμβασης</u> 4 ενήλικα/κλάδο</p> <p><u>Παρακολούθηση</u> Σε ελαιώνες που παρατηρήθηκαν ζημιές τα δύο προηγούμενα χρόνια, από τα τέλη Απριλίου έως το Μάιο να πραγματοποιούνται τινάγματα κλαδιών ελιάς πάνω σε υποδοχείς νωρίς το πρωί.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p>Η καλλιέργεια του εδάφους συντελεί στη μείωση των πληθυσμών του ρυγχίτη, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος του βιολογικού κύκλου του διέρχεται στο έδαφος</p> <p>Σε ελαιώνες που παρατηρήθηκαν ζημιές τα δύο προηγούμενα χρόνια και διαπιστώνονται ανοιξιάτικες προσβολές στο φύλλωμα, να γίνει ένας ψεκασμός των δέντρων αμέσως μετά την ολοκλήρωση της καρπόδεσης.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Μελέτες έχουν δείξει ότι ο ρυγχίτης μπορεί να προκαλέσει σημαντική ζημιά στην παραγωγή σε περιπτώσεις υψηλών πληθυσμών του στο αρχικό στάδιο ανάπτυξης των καρπών.</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Βιολογική αντιμετώπιση</u></p> <p>Το λεκάνιο έχει ένα σχετικά μεγάλο αριθμό παρασιτοειδών και αρπακτικών τα οποία συνήθως κρατούν τον πληθυσμό του σε χαμηλά επίπεδα όπως είναι τα υμενόπτερα παρασιτοειδή <i>Metaphycus flavus</i>, <i>M. helvolus</i> (παρασιτούν τις νύμφες 2^{ου} και 3^{ου} σταδίου), <i>Metaphycus lounsburyi</i> παρασιτεί νύμφες 3ου σταδίου), το ωοφάγο αρπακτικό <i>Scutellista cyanea</i>, τα αρπακτικά <i>Chilochorus bipustulatus</i>, <i>Exochomus quadripustulatus</i>, <i>Rhyzobius (Lindorus) forestieri</i> κ.α.</p> <p>Ορισμένες φορές όμως συμβαίνει τα ωφέλιμα έντομα να αδυνατούν να μειώσουν σημαντικά τους πληθυσμούς του λεκανίου και να παρατηρούνται ισχυρές προσβολές</p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Κλαδοκάθαρος του εσωτερικού μέρους της κόμης των δένδρων για την εξασφάλιση καλού αερισμού και φωτισμού. • Να μη γίνεται εγκατάσταση νέων φυτειών σε κλειστές και υγρές κοιλάδες. • Αποφυγή φυτοπροστατευτικών στους ελαιώνες κατά τις εποχές που παρουσιάζεται δραστηριότητα των ωφέλιμων εντόμων 	<p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Αυτές οι περιπτώσεις φαίνεται να οφείλονται στη δράση ενός συμπλόκου παραγόντων στους οποίους σημαντικό ρόλο ασκεί η καταστροφική δράση των εντομοκτόνων, για την αντιμετώπιση εχθρών της ελιάς, πάνω στα ωφέλιμα έντομα</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Σε δέντρα που παρατηρούνται σοβαρές προσβολές (πάνω από το οικονομικό όριο ζημιάς) συνιστάται χημική αντιμετώπιση.</p> <p>Συνιστώνται δύο ψεκασμοί καλύψεως των δένδρων με γαλάκτωμα θερινού ορυκτελαίου, ο 1^{ος} διενεργείται όταν έχουν εκκολαφθεί το 60% των νυμφών (Ιούλιος) και ο 2^{ος} μετά το τέλος των εκκολάψεων (τέλη Ιουλίου- αρχές Αυγούστου).</p> <p>Σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί χημικό εντομοκτόνο πρέπει να γίνει ένας ψεκασμός αμέσως μετά την εκκόλαψη και των πιο όψιμων ερπυσών (τέλη Ιουλίου-Αύγουστος).</p> <p>Για αποφυγή καταστροφής των ωφέλιμων παρασίτων και αρπακτικών του εντόμου καλόν είναι να επιλέγονται εντομοκτόνα χαμηλής τοξικότητας</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Για αποφυγή καταστροφής των ωφέλιμων παρασίτων και αρπακτικών του εντόμου, καλό θα είναι να χρησιμοποιούνται για ψεκασμό εντομοκτόνα χαμηλής τοξικότητας όπως οι θερινοί πολτοί.</p>

Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><i>Lichtensia viburni</i> Signoret, <i>Philippia follicularis</i> Targioni-Tozzetti (Homoptera, Coccidae) Είναι εχθροί δευτερεύουσας σημασίας στη Χώρα μας. Νεαρές νύμφες της 1^{ης} γενεάς παρατηρούνται μέσα Ιουνίου με τέλη Αυγούστου και της 2^{ης} μέσα με τέλη Αυγούστου με Νοέμβριο Γενικά δεν απαιτείται επέμβαση.</p> <p><u>Ασπιδιωτός</u> Την εποχή αυτή εμφανίζονται οι νύμφες της 2ης γενιάς (Ιούλιο-Αύγουστο). Το κατώτερο όριο επέμβασης δεν έχει προσδιορισθεί για τον ασπιδιωτό κατά τη χρονική αυτή περίοδο.</p> <p><u>Παρακολούθηση πληθυσμών</u> Η παρακολούθηση γίνεται με δειγματοληψίες βλαστικών τμημάτων και καρπών (κατά το καλοκαίρι και το φθινόπωρο)</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα:</u> Πρέπει να αποφεύγονται τα σκονίσματα των δέντρων. <u>Χημική αντιμετώπιση</u> Όταν οι πληθυσμοί είναι πυκνοί συστήνεται ψεκασμός με εγκεκριμένα σκευάσματα, κατά το μέγιστο της εκκόλαψης των νεαρών ανηλίκων (ερπουσών προνυμφών) της 2^{ης} γενεάς (Ιούλιο-Αύγουστο).</p>	<p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Συνήθως δεν προκαλούν σοβαρή ζημιά διότι δεν απαντώνται συχνά και αν εμφανιστούν οι αποικίες τους περιορίζονται σε ένα ή λίγους κλάδους του δένδρου.</p> <p>Παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού του ασπιδιωτού κοντά σε χωματόδρομους ή νταμάρια των οποίων η σκόνη ευνοεί την ανάπτυξη του πληθυσμού του εντόμου, ευνοώντας την εγκατάσταση των κινούμενων σταδίων του ασπιδιωτού, αλλά και παρεμποδίζει τη δράση των παρασιτοειδών</p>

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Παρλατόρια</p> <p>Οι νεαρές έρπουσες της 2^{ης} γενεάς εμφανίζονται Αύγουστο-Σεπτέμβριο στις πρώιμες και όψιμες περιοχές της χώρας αντίστοιχα.</p> <p>Η ζημιά στους καρπούς προκαλείται κυρίως από τα άτομα της 2^{ης} γενεάς που εγκαθίστανται κατά προτίμηση στους καρπούς.</p> <p>Όταν οι πληθυσμοί είναι πυκνοί οι ελιές μπορεί να χάσουν ως 20% της περιεκτικότητας τους σε λάδι ενώ οι πράσινες επιτραπέζιες χάνουν την εμπορική τους αξία.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p>Όπου υπάρχουν προσβολές η αντιμετώπιση πρέπει να γίνει στο τέλος της εκκόλαψης των ερπουσών προνυμφών χρησιμοποιώντας κατά προτίμηση θερινά ορυκτέλαια</p> <p>Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι ψεκασμοί με θερινούς πολτούς πρέπει να γίνονται σε θερμοκρασίες κάτω των 30°C και σε ελαιόδεντρα που είναι ποτισμένα.</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρος)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
--	----------	--	--

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Πολλίγια</p> <p>Σε ελαιώνες όψιμων περιοχών και όπου παρατηρείται εξάπλωση του κοκκοειδούς αυτού εντόμου και ένταση των προσβολών του, πρέπει να γίνει άμεση καταπολέμηση κατά το μέγιστο της εκκόλαψης των ερπουσών προνυμφών.</p> <p>Έρπουσες προνύμφες παρατηρούνται από Μάρτιο-Ιούλιο στην Κρήτη, Απρίλιο έως Αύγουστο στη Λέσβο, τέλη Απριλίου έως μέσα Ιουλίου στην Αττική.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <p>Ενίσχυση της θρεπτικής κατάστασης των δέντρων με κατάλληλες καλλιεργητικές φροντίδες (κλάδεμα, άρδευση και ισορροπημένη λίπανση).</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Αναπτύσσεται συνήθως σε εξασθενημένα δέντρα.</p>

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u> Το έντομο έχει πολλούς φυσικούς εχθρούς όπως το Υμενόπτερο <i>Elachertus pallidus</i> που σε συνθήκες εργαστηρίου έφτασε σε ποσοστό 60% παρασιτισμού των προνυμφών. Επίσης διάφορα είδη αρπακτικών αλλά και εντομοφάγων πτηνών μπορούν να μειώσουν τον πληθυσμό της ζευζέρας. Εντούτοις η δράση των ωφελίμων δεν περιορίζει σημαντικά το έντομο σε ορισμένες περιοχές.</p> <p><u>Cossus cossus L. LEPIDOPTERA: COSSIDAE (Κόσσο)</u> Είναι περιστασιακός εχθρός της ελιάς. Το τέλειο εμφανίζεται στις αρχές του καλοκαιριού. Η προνύμφη του προσβάλλει αρχικά το κάμβιο και μετά το ξύλο των δένδρων. Είναι εχθρός πολλών καλλιεργουμένων και δασικών ειδών επίσης.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Συνιστάται η μηχανική θανάτωση των προνυμφών του εντόμου εντός της στοάς με σύρμα</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρους)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Otiorrhynchus (=Arammichus) cribricollis (Gyll) COLEOPTERA:</u> CURCULIONIIDAE (Ωτιόρρυγχος) Προσβάλλει εκτός από την ελιά και άλλα δένδρα. Έχει μια γενιά το έτος και μόνο το τέλειο ζημιώνει τα φύλλα της ελιάς. Μπορεί περιστασιακά να κάνει σοβαρές ζημιές κυρίως σε φυτώρια ελιάς. Τα ακμαία εμφανίζονται κατά τα τέλη Μαΐου.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p>Σε περιπτώσεις προσβολής δενδρυλλίων συνιστάται ένας ψεκασμός τον Ιούνιο με κατάλληλο εντομοκτόνο</p> <p><u>Leucaspis riccae Targioni Homoptera, Coccidae</u> (Λέυκασπις) Είναι εχθρός δευτερεύουσας σημασίας στη χώρα μας. Προσβάλλει φύλλα και καρπούς τους οποίους παραμορφώνει.</p> <p>Γενικά δεν απαιτείται επέμβαση εντούτοις ορισμένες φορές έχουν παρατηρηθεί εξάρσεις πληθυσμών στην Αττική.</p>	ΟΧΙ	ΝΑΙ	

<u>Περίοδος αύξησης καρπού (θέρους)</u>	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Metcalfa pruinosa Say HEMIPTERA FLATIDAE (Μετκάλφα)</u> Το έντομο αυτό έχει μια γενεά στην χώρα μας. Είναι πολυφάγο είδος. Στη χώρα μας αναφέρθηκε ως εχθρός της ελιάς το 2001 στην περιοχή της Πρέβεζας.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u> Συνιστάται η βιολογική καταπολέμηση του εντόμου αυτού με την εξαπόλυση του φυσικού του εχθρού <i>Neodryinus typhlocybae</i>.</p> <p><u>Ακάρεια της οικογένειας Eriophyidae:</u></p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> Ιδιαίτερα σε ελαιώνες παραγωγής πράσινης βρώσιμης ελιάς, συνιστάται μία επέμβαση, στο τέλος της άνθησης, μετά την πτώση των πετάλων (όταν το καρπίδιο έχει μέγεθος κεφαλής καρφίτσας) με εγκεκριμένα σκευάσματα όταν καταμετρηθούν 3-5 ακάρεια ανά καρπίδιο.</p>	<p style="text-align: center;">OXI</p> <p style="text-align: center;">NAI</p>	<p style="text-align: center;">NAI</p> <p style="text-align: center;">NAI</p>	<p>Προστασία του καρπιδίου από την δράση των ακαρέων. Την περίοδο αυτή ο πληθυσμός των ακαρέων είναι μεγάλος και συγκεντρώνονται στους ποδίσκους των καρπιδίων.</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Pseudocercospora cladosporioides</u> (Αδηλομυκητες). (Κερκόσπορα).</p> <p>Οι μολύνσεις ξεκινούν από τις πρώτες βροχές του φθινοπώρου και συνεχίζονται όλο τον χειμώνα. Προκαλεί κηλίδωση στους καρπούς και τα φύλλα. Συμπτώματα από την ασθένεια απαντάμε συνήθως στα φύλλα στις "ποδιές" των δένδρων. Στους πράσινους καρπούς εμφανίζονται καστανές κηλίδες ελαφρά βυθισμένες διαμέτρου 4-10mm. Στην επάνω επιφάνεια των φύλλων εμφανίζονται χλωρωτικές περιοχές οι οποίες στη συνέχεια νεκρώνονται. Σε σοβαρές προσβολές έχουμε "φυλλόπτωση", καρπόπτωση και εξασθένηση του δένδρου. Οι βροχοπτώσεις είναι καθοριστικός παράγοντας για την διασπορά της ασθένειας. Η ασθένεια είναι βραδείας εξάπλωσης.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> α) Χρήση ανθεκτικών ποικιλιών (όπου τοπικά και εμπορικά είναι αποδεκτές)</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> Οι ψεκασμοί που γίνονται για το κυκλοκόνιο αντιμετωπίζουν και την κερκόσπορα.</p>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	<p>Το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο στις μεγαλόκαρπες ποικιλίες πχ. Χαλκιδικής, Κονσερβολια</p> <p>Παρεμπόδιση της βλάστησης των σπορίων του μύκητα</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Glomerella cingulata</u> Ασκομύκητες (Γλοιοσπόριο) Η ασθένεια απαντάται σε ώριμους καρπούς ή σε αυτούς που βρίσκονται κοντά στην ωρίμανση, προκαλεί σήψη με χαρακτηριστικό καστανέρυθρο χρώμα στην επιφάνεια της. Σπάνια δε προσβάλλει ποδίσκους καρπών, φύλλα και νεαρούς βλαστούς. Η ασθένεια ευνοείται από βροχές, την υψηλή υγρασία ενώ η θερμοκρασία δεν είναι τόσο περιοριστικός παράγοντας αφού ο μύκητας αναπτύσσεται ικανοποιητικά από 10 έως 25°C.</p> <p><u>Αντιμετώπιση.</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> α) Αποφυγή εγκατάστασης ελαιώνων σε υγρές και χαμηλές περιοχές που νεροκαρτούν ή δεν αερίζονται καλά. β) Προσοχή στα συστήματα πυκνών φυτεύσεων σε περιοχές που επικρατούν συνθήκες υψηλής σχετικής υγρασίας. γ) Κατάλληλο κλάδευμα ώστε το εσωτερικό της κόμης των δένδρων να αερίζεται και να φωτίζεται καλά.</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> δ) Ψεκασμοί τέλος Οκτωμβρίου και τέλος Νοεμβρίου όπου τα προβλήματα από την ασθένεια είναι σοβαρά.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Συνήθως οι ψεκασμοί για το κυκλοκόνιο ελέγχουν και την ασθένεια αυτή.</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u><i>Pseudomonas savastanoi</i> pv. <i>oleae</i> (Καρκίνωση ή φυματίωση της ελιάς)</u> Class: Gamma Proteobacteria</p> <p>Βακτηριολογική ασθένεια της ελιάς που σχηματίζει υπερπλαστικούς όγκους σε κλαδίσκους, κλάδους και οδηγεί στην εξασθένηση των δένδρων και την μείωση της παραγωγής. Συχνά προσβάλλονται φύλλα αλλά και καρποί στους οποίους προκαλεί κηλιδώσεις. Χαρακτηριστικό της ασθένειας είναι η ολική ή μερική ξήρανση των κλαδίσκων. Το παθογόνο επιβιώνει επιφυτικά και μολύνει τους ιστούς από πληγές. Η εξάπλωση της ασθένειας ευνοείται από την δημιουργία πληγών κατά τις καλλιεργητικές εργασίες (συλλογή καρπού κ.ά), τις χαμηλές θερμοκρασίες (παγετός), την ανεμοθύελλα, το χαλάζι και την βροχή.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <p>α) Χρήση υγιούς φυτικού υλικού. β) Χρήση ανθεκτικών ποικιλιών (όπου αυτό είναι τοπικά και εμπορικά αποδεκτό). γ) Συνιστάται να αποφεύγεται το κλάδεμα των δένδρων και η συλλογή του καρπού με ράβδισμά με βροχερό καιρό. δ) Να απολυμαίνονται τα κλαδευτικά εργαλεία σε διάλυμα 5% φορμόλης ή άλλο κατάλληλο απολυμαντικό πχ, οινόπνευμα ή χλωρίνη .</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Οι ποικιλίες Κορωνεική, Αμφίσης κ.ά είναι ευαίσθητες στην ασθένεια ενώ οι ποικιλίες Καλαμών, Κορφολιά κ.ά. είναι ανθεκτικές. Αποφυγή δημιουργίας πληγών και ευνοϊκών συνθηκών για την ασθένεια. Αποφυγή διασποράς του μολύσματος με τα καλλιεργητικά εργαλεία.</p> <p>Προστασία από νέες μολύνσεις.</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
---	----------	--	--

ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>ε) Το κλάδεμα να γίνεται κατά τους θερινούς μήνες και τα δένδρα με συμπτώματα να αφήνονται τελευταία.</p> <p>στ) Συνιστάται επίσης η αφαίρεση έντονα προσβεβλημένων κλάδων και κλαδίσκων και η καταστροφή τους με κάψιμο.</p> <p>ζ) Εφόσον πρόκειται για ελαφρά προσβολή στον κορμό να αφαιρείται ο όγκος (καρκίνωμα) με μαχαίριδιο και να γίνεται επάλειψη με πυκνή πάστα βοδιγάλειου πολτού 3%.</p> <p>Χημική αντιμετώπιση</p> <p>α) Συνιστάται ένας ψεκασμός με χαλκούχο σκεύασμα μετά το κλάδεμα ή το καθάρισμα των δένδρων ή μετά από χαλάζι ή παγετό</p> <p>Προσοχή χαλκούχα σκευάσματα δεν χρησιμοποιούνται κατά την περίοδο της άνθησης.</p> <p>θ) Σε περιοχές και ποικιλίες που η ασθένεια είναι έντονη πρέπει να γίνονται δύο προληπτικοί ψεκασμοί με χαλκούχα την περίοδο από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Η απουσία βροχών δεν ευνοεί την ασθένεια.</p> <p>Μείωση του μολύσματος.</p> <p>Μείωση του μολύσματος αποφεύγεται η εξάπλωση του.</p> <p>Προστασία του καρπού όταν οι συνθήκες είναι ευνοϊκές για την ασθένεια.</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Ίσκα</u></p> <p>Η μετάδοση της ασθένειας μεταδίδεται κυρίως κατά το κλάδεμα και μάλιστα στις τομές που δημιουργούνται κατά τη συγκομιδή του ελαιοκάρπου. <u>Η εποχή συγκομιδής του ελαιοκάρπου ταυτίζεται με την περίοδο εμφάνισης των μολυσμάτων (καρποσώματα) και, παράλληλα, διάδοσής τους με την εκτεταμένη χρήση των αλυσοπριόνων με το κλάδεμα της ελιάς.</u></p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <p>Συνιστάται να αποφεύγεται η δημιουργία μεγάλων τομών κλαδέματος κατά τη διάρκεια της συγκομιδής (χρήση αλυσοπριόνου).</p> <p>Προτείνεται κατά το κλάδεμα της εποχής με τη συγκομιδή του ελαιοκάρπου να αφήνεται «τακούνι». Σε περίπτωση που παρατηρείται προσβολή της τομής κλαδέματος, το «τακούνι» να αφαιρείται κατά το ανοιξιάτικο κλάδεμα.</p> <p>Συνιστάται η απολύμανση των εργαλείων του κλαδέματος.</p>	<p>OXI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Η χρήση του αλυσοπριόνου έχει διαδώσει τα μολύσματα του μύκητα σε μεγάλη έκταση και σε ορισμένες περιοχές (π. χ. Νοτιοδυτική Πελοπόννησος) έχει δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα.</p> <p>Προληπτικό μέτρο</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Συνιστάται επίσης η απολύμανση των τομών του κλαδέματος με ειδική πάστα (βορδιγάλειος πάστα).</p> <p>Τα προσβεβλημένα δένδρα να κλαδεύονται ξεχωριστά.</p> <p>Το κλάδεμα να γίνεται όψιμα (άνοιξη) ή σε συνθήκες χαμηλής υγρασίας.</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Προληπτικό προστατευτικό μέτρο</p> <p>Μέτρο για την μη μετάδοση της ασθένειας</p> <p>Αποφυγή μετάδοσης της ασθένειας</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Δάκος</p> <p>Το φθινόπωρο παρουσιάζεται συνήθως μεγάλη πληθυσμιακή πυκνότητα του εντόμου ιδιαίτερα όταν επικρατεί θερμός και υγρός καιρός αυξάνοντας σημαντικά τον κίνδυνο νέων προσβολών. Εάν όμως ενωρίς το φθινόπωρο συμβούν χαμηλές θερμοκρασίες τότε λόγω της επιβράδυνσης της δραστηριότητας και εξέλιξης του εντόμου έχουμε σημαντική μείωση του κινδύνου νέων προσβολών.</p> <p>Παρακολούθηση</p> <p>Συνήθως η αποτελεσματικότητα των παγίδων τύπου McPhail μειώνεται από το Σεπτέμβριο κι έπειτα.</p> <p>Κατά την περίοδο αυτή για την εκτίμηση του πληθυσμού του δάκου σε ένα ελαιώνα, εναλλακτικά μπορούμε να καταφεύγουμε στην μέθοδο της κατάρριψης.</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Αυτό οφείλεται στην αύξηση της ατμοσφαιρικής υγρασίας και την μείωση της θερμοκρασίας.</p> <p>Για το σκοπό αυτό ψεκάζεται με ένα εντομοκτόνο επαφής και γρήγορης δράσης (πυρεθρίνη) τυχαίος αριθμός δένδρων και στη συνέχεια τα ακμαία δάκου που καταρρίπτονται συλλέγονται σε ειδικούς υποδοχείς, που τοποθετούμε κάτω από τα δένδρα αυτά. Η καταμέτρηση γίνεται 1, 24 και 48 ώρες μετά από τον ψεκασμό.</p>
Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ	

	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u> Χειμερινή επιφανειακή (σε βάθος 1-6 εκατοστών ανάλογα και το έδαφος) κατεργασία εδάφους (πριν το Φεβρουάριο). Μπορεί να συνδυαστεί και με τη βασική λίπανση. Να λαμβάνεται μέριμνα για την κατά το δυνατόν πλήρη συλλογή του ελαιοκάρπου τόσο από τα ελαιόδεντρα όσο και από το έδαφος</p> <p><u>Βιολογική καταπολέμηση</u> Το ενδοπαρασιτοειδές <i>Psytalia (Opius) concolor</i> εμφανίζεται το φθινόπωρο και θανατώνει μέχρι και το 80% των προνυμφών του δάκου, συμβάλλοντας στην μείωση των πληθυσμών του</p> <p><u>Χημική αντιμετώπιση</u> <u>Δολωματικοί ψεκασμοί</u> Και κατά την περίοδο αυτή συνεχίζεται η εφαρμογή δολωματικών ψεκασμών ο χρόνος έναρξης των οποίων καθορίζεται κυρίως από το ύψος του πληθυσμού του δάκου (3-10 ενήλικα/παγίδα/εβδομάδα) αλλά και τις κλιματικές συνθήκες (θερμοκρασία <math><28^{\circ}\text{C}</math>, ταχύτητα ανέμου<math><4\text{bf}</math>) συνδυαζόμενα, με τις ενδείξεις τυχόν καταρρίψεων και τις δειγματοληψίες ελαιοκάρπου. Εφόσον οι τελευταίες ενδείξεις των παγίδων, παρουσιάζουν ανοδική πορεία θα πρέπει να γίνει ψεκασμός, ενώ εάν ο πληθυσμός παρουσιάζει σταθερότητα ή καθοδική πορεία πρέπει να αναβάλουμε τον ψεκασμό μέχρι την νέα ένδειξη των παγίδων.</p>	<p>OXI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>NAI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Θανάτωση των νυμφών του δάκου με έκθεσή τους στο ψύχος.</p> <p>Αποφυγή εστιών διαχείμασης του εντόμου που συμβάλλουν στην ενίσχυση των πληθυσμών της επόμενης χρονιάς</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Ο ψεκασμός δεν εκτελείται όταν βρέχει ή όταν πρόκειται να βρέξει.</p> <p>Κριτήρια καθορισμού του χρόνου εφαρμογής του τελευταίου ψεκασμού</p> <p>Και εδώ ισχύουν τα ίδια κριτήρια με τους προηγούμενους ψεκασμούς λαμβάνονται όμως υπόψη και τα ακόλουθα.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ο χρόνος συλλογής του ελαιόκαρπου και θα πρέπει από τον τελευταίο ψεκασμό μέχρι την συγκομιδή να μεσολαβεί χρονικό διάστημα που αναγράφεται στην ετικέτα του φαρμάκου βάσει της οποίας παίρνει άδεια κυκλοφορίας κάθε εντομοκτόνο. ▪ Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι καιρικές συνθήκες (κυρίως η θερμοκρασία) που επικρατούν κατά την περίοδο εφαρμογής του τελευταίου ψεκασμού (μέσα Οκτωβρίου-μέσα Νοεμβρίου), <p>Ψεκασμοί καλύψεως</p> <p>Συστήνονται θεραπευτικοί ψεκασμοί με χημικά εντομοκτόνα μόνο όταν η προσβολή του ελαιοκάρπου είναι πάνω από το οικονομικό όριο ζημιάς: (>5% ζωντανή προσβολή για τις ελαιοποιήσιμες ποικιλίες και 1% συνολική προσβολή για τις επιτραπέζιες ποικιλίες).</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p> <p>ΝΑΙ</p>	<p>Προς αποφυγή υπολειμμάτων εντομοκτόνου στο λάδι και τις βρώσιμες ελιές.</p> <p>Χαμηλές για την εποχή θερμοκρασίες (κάτω των 20-15°C) επί μεγάλο χρονικό διάστημα επιβραδύνουν ή αναστέλλουν την εξέλιξη του εντόμου και κατά συνέπεια μπορεί να μην απαιτείται μια τέτοια εφαρμογή. Αντίθετα εάν υπάρχουν κανονικές ή και ευνοϊκές συνθήκες τότε συνεκτιμώντας και τους άλλους παράγοντες (ύψος πληθυσμού κ.ά.) πρέπει να προβούμε σε εφαρμογή ψεκασμού.</p>

Περίοδος ελαιοποίησης (μέχρι την συγκομιδή)	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	
<p>Χρόνος εφαρμογής: συνήθως εφαρμόζονται Σεπτέμβριο - Οκτώβριο (εξαρτάται από το ποσοστό προσβολής του ελαιοκάρπου)</p> <p>Υπενθυμίζεται ότι δεν επιτρέπονται οι ψεκασμοί κάλυψης στις περιοχές που παράγουν ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιόλαδο ή βρώσιμο ελαιόκαρπο</p> <p>Μαργαρόνια Το φθινόπωρο οι προνύμφες προσβάλουν εκτός από τα φύλλα και τους καρπούς. Όταν διαπιστώνεται έντονη προσβολή στην τρυφερή βλάστηση και στους καρπούς, συνιστάται επέμβαση φροντίζοντας να λούζονται και οι λαίμαργοι βλαστοί στη βάση του δέντρου. Οι επεμβάσεις πρέπει να γίνονται σε φυτώρια, νεαρά δέντρα και δέντρα που έχει γίνει κλάδεμα ανανέωσης,</p> <p>Πυρηνοτρήτης Η ζημιά στα φύλλα από την φυλλόβια γενιά κατά κανόνα δεν είναι αξιόλογη και δεν συστήνονται ψεκασμοί την περίοδο αυτή.</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	

Μετά την συγκομιδή – Χειμερινή περίοδος	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Παγετός</u></p> <p>Πολλές φορές ο παγετός έχει προκαλέσει μεγάλες ζημιές στην ελαιοκαλλιέργεια στη χώρα μας. Η ζημιά εκτός από την τρέχουσα περίοδο μπορεί να επηρεάσει και τα επόμενα έτη της καλλιέργειας. Θερμοκρασίες κάτω από τους -7°C, ζημιώνουν τα υπέργεια τμήματα του δέντρου και επηρεάζουν σημαντικά την παραγωγή. Σε ακόμη χαμηλότερες θερμοκρασίες (-12°C) μπορεί να έχουμε και ξηράνσεις δένδρων.</p> <p><u>Παράγοντες που επηρεάζουν την ένταση των ζημιών</u></p> <p>Η ταχύτητα πτώσης της θερμοκρασίας και η διάρκεια των χαμηλών θερμοκρασιών.</p> <p>Έχει παρατηρηθεί ότι αγροί με κλίση και νότια έκθεση ζημιώνονται λιγότερο από παγετό</p> <p>Επίσης ένα μέσο ή βαρύ σκούρο έδαφος είναι πιο θερμό από ένα ελαφρύ αμμώδες</p>			<p>Θερμοκρασίες από -3°C - -5°C που διαρκούν μεγάλο χρονικό διάστημα μπορεί να προκαλέσουν ζημιές παρόμοιες με θερμοκρασίες -12°C για λίγες ώρες. Επίσης η απότομη πτώση της θερμοκρασίας προκαλεί τοπικές ξηράνσεις που αποτελούν εισόδους παθογόνων (καρκίνου κ.ά.)</p> <p>Μετακίνηση των ψυχρών αερίων μαζών στα χαμηλότερα σημεία</p> <p>Το σκούρο έδαφος απορροφά μεγαλύτερα ποσά ακτινοβολίας και διατηρεί θερμότερη επιφάνεια</p>

Μετά την συγκομιδή – Χειμερινή περίοδος	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Σημαντική παράμετρος είναι η εποχή εμφάνισης του παγετού. Το φθινόπωρο και στην αρχή της άνοιξης τα ελαιόδεντρα είναι πιο ευαίσθητα σε σχέση με τον χειμώνα.</p> <p>Τα δένδρα μικρής ηλικίας και οι νεαροί βλαστοί είναι ευπαθέστερα.</p> <p><u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <p>Επιδιώκουμε ισορροπημένη θρεπτική κατάσταση στα δένδρα.</p> <p>Επίσης να μη γίνεται υπερβολική λίπανση αζώτου (Σεπτέμβριο - Οκτώβριο) καθώς επίσης να αποφεύγονται όψιμα ποτίσματα (Οκτωβρίου).</p>			<p>Τον χειμώνα τα δένδρα είναι πιο ανθεκτικά γιατί βρίσκονται σε λήθαργο. Οι ανοιξιάτικοι παγετοί συνήθως δεν προκαλούν σημαντικές ζημιές λόγω της όψιμης άνθησης της εληάς, αντίθετα οι πρώιμοι παγετοί της άνοιξης μπορούν να καταστρέψουν τους σχηματιζόμενους οφθαλμούς.</p> <p>Υπάρχει μεγαλύτερη υδατοπεριεκτικότητα στους ιστούς τους και έλλειψη σκληραγώγησης. Έχει βρεθεί ότι η σκληραγώγηση ελέγχεται γενετικά και επηρεάζεται την θερμοκρασία την φωτοπερίοδο και την έλλειψη νερού.</p> <p>Παρατηρήθηκε ότι δένδρα με ελλείψεις ή υψηλές συγκεντρώσεις ορισμένων στοιχείων παρουσιάζουν μειωμένη αντοχή.</p> <p>Επιταχύνεται η ανάπτυξη των βλαστών και εξαντλούνται τα αποθέματα υδρογονανθράκων.</p>

Μετά την συγκομιδή – Χειμερινή περίοδος	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Μεταχείριση των παγετόπληκτων δένδρων</u></p> <p>Σε κάθε περίπτωση να αποφεύγεται το άμεσο κλάδευμα μετά από παγετό</p> <p>Συστήνεται ψεκασμός με χαλκούχο σκεύασμα μετά από τον παγετό</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u></p> <p>Επιλογή κατάλληλων ποικιλιών με γνώμονα την παράδοση της περιοχής (καλλιεργούμενες ποικιλίες), το γενικότερο κλίμα της περιοχής και το ιδιαίτερο μικροκλίμα του αγρού.</p> <p>Ανθεκτικές λαδολιές στο ψύχος: Μαστοειδής, Μαυρελιά, Αγουρομάνακο,</p> <p>Μέτρια ανθεκτικές: Βαλανολιά, Λιανολιά Κερκύρας</p> <p>Ανθεκτικές επιτραπέζιες στο ψύχος: Καρυδολιά, Κοθρέϊκη, Βασιλικάδα</p> <p>Συνιστάται ένας προληπτικός ψεκασμός με χαλκούχο σκεύασμα</p> <p>Ή ψεκασμός με κυτοκίνινες</p>	<p>NAI</p> <p>OXI</p> <p>OXI</p>	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>	<p>Για να διαπιστωθεί μετά την έναρξη της βλάστησης η ακριβής ζημιά</p> <p>Αποτροπή μόλυνσης από το βακτήριο του καρκίνου</p> <p>Καταστροφή των παγοπυρήνων (βακτηρίων) που παίζουν τον ρόλο πυρηνοποιητικού παράγοντα για τον σχηματισμό των παγοκρυστάλλων. Σκληραγωγούν τα κυτταρικά τοιχώματα</p>

Μετά την συγκομιδή – Χειμερινή περίοδος	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p>Μυκητολογικές ασθένειες <u>Eutypa lata. Ασκομύκητες (Ευτυπίωση)</u></p> <p>Ο μύκητας αν και αναφέρεται ως παθογόνο της ελιάς, στην χώρα μας δεν φαίνεται να προκαλεί προβλήματα. Η μόλυνση ξεκινά από τις τομές κλαδεύματος και γίνεται με τα ασκοσπόρια του μύκητα. Το ξύλο των κλάδων αποκτά καφέ χρώμα και νεκρώνεται. Η ασθένεια ευνοείται από βροχερό καιρό. Ο μύκητας σχηματίζει τα καρποφόρα του όργανα (περιθήκια) σε ξερά ξύλα και προσβεβλημένα δένδρα καρποφόρα, δασικά καθώς και στην άμπελο.</p> <p><u>Αντιμετώπιση</u> <u>Καλλιεργητικά μέτρα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Κλάδευμα στο τέλος του χειμώνα, όταν ο καιρός είναι ακόμα κρύος, ξηρός και επικρατεί νηνεμία. • Επάλειψη των μεγάλων τομών με πάστα – κόλλα κλαδεύματος συχνά με την προσθήκη κάποιου μυκητοκτόνου. • Καταστροφή των προσβεβλημένων κλάδων με φωτιά. 	<p>NAI</p> <p>NAI</p> <p>NAI</p>		<p>Ωστόσο έχουν αναφερθεί περιπτώσεις ζημιών σε γειτονικές χώρες όπου καλλιεργείται η ελιά πχ, Ιταλία σε νεαρά δένδρα όπου σχηματίζονται έλκη.</p> <p>Οι πληγές επουλώνονται γρηγορότερα και το μόλυσμα στο περιβάλλον είναι σχεδόν ανύπαρκτο.</p> <p>Εμποδίζει την είσοδο των σπορίων του παθογόνου στους ευπαθείς ιστούς.</p> <p>Καταστροφή του παθογόνου - Μείωση της πίεσης από την ασθένεια.</p>

Μετά την συγκομιδή – Χειμερινή περίοδος	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Καρκίνος της ελιάς</u></p> <p>Ψεκασμός με χαλκούχα φάρμακα αμέσως μετά τη δημιουργία τραυμάτων (χαλάζι, παγετός, συγκομιδή, κλάδεμα). Αποφυγή κλαδέματος ή συγκομιδής με υγρό και βροχερό καιρό.</p>			Αποτροπή μολύνσεων

Μετά την συγκομιδή – Χειμερινή περίοδος	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
<p><u>Βερτισίλιο</u></p> <p>Στο τέλος του χειμώνα αρχές ανοίξεως, με την έναρξη της νέας βλάστησης, επαναλαμβάνουμε το ριζοπότισμα με συνδυασμό χαρπίνης και μίγματος ωφελίμων θερμοφίλων μικροοργανισμών εδάφους</p>	ΟΧΙ	ΝΑΙ	Ανταγωνισμός των ωφελίμων μικροοργανισμών εδάφους με το παθογόνο, ενίσχυση των αμυντικών μηχανισμών του φυτού